

Innst. O. nr. 28

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 4 (2008–2009)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)

Innst. O. nr. 28

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 4 (2008–2009)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

I St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering foreslo Regjeringen blant annet at dagens folketrygdytelse rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad skulle erstattes med en ny tidsbegrenset inntektssikring. Det ble også foreslått at det skulle tas i bruk systematiske arbeidsevnevurderinger som redskap og metode for å avklare brukernes behov for arbeidsrettet bistand. Det vises for øvrig til Innst. S. nr. 148 (2006–2007).

Det legges i proposisjonen fram forslag til endringer i:

- lov 28. februar 1997 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven)
- lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjoneering for militærpersoner
- lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjoneering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner
- lov 12. mars 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn
- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse
- lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

- lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere
- lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven)
- lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskade-trygd
- lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon
- lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester mv. (sosialtjenesteloven)
- lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)
- lov 4. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon
- lov 4. april 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven)
- lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet (forsikringsloven)
- lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Endringene i folketrygdloven gjelder i hovedsak innføring av en ny midlertidig folketrygdytelse, arbeidsavklaringspenger, nytt kapittel 11. Det foreslås videre at § 14-6 endres slik at arbeidsavklaringspenger inngår i beregningsgrunnlaget for foreldrepenger. Det foreslås også en ny § 14 a i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om rett til arbeidsevnevurdering og aktivitetsplan, og som følge av dette at arbeidsmarkedsloven § 11 om rett til behovsvurderinger oppheves.

Forslagene om endringer i andre lover følger som en konsekvens av at ordningene rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad

foreslås opphevet og erstattet med arbeidsavklaringspenger.

Forslagene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser.

1.2 Sammendrag

Det foreslås at dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad erstattes av en ny midlertidig folketrygdytelse – arbeidsavklaringspenger. Dette er en oppfølging av St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering. Forslaget legger til rette for tidligere og tettere oppfølging av mottakeren og dermed for at flere raskere skal komme tilbake i arbeid eller i arbeidsrettet aktivitet. Det skal dessuten bli tydeligere for mottakerne hvilke rettigheter og plikter de har.

Det foreslås at arbeidsavklaringspenger og stønader til dekning av ekstraavgifter som følger av gjennomføringen av arbeidsrettede tiltak (tilleggsstønader), skal kunne gis til personer som er mellom 18 og 67 år som har forutgående medlemskap i folketrygden og opphold i Norge. Det foreslås videre at ytelsene skal kunne gis til personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin arbeidsevne nedsatt i en slik grad at de hindres i å skaffe seg eller beholde inntektsgivende arbeid. Forutsetningen er at personen skal ha behov for bistand for å bli i stand til å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre. Det skal dessuten gå fram av loven at alle som mottar ytelsene, har plikt til å bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid.

Det foreslås at det skal kunne gis stønad til dekning av ekstraavgifter til bøker og undervisningsmaterieell, daglige reiseavgifter, hjemreiser, flytting, barnetilsyn og boutgifter. Stønader til arbeidstrening, fadder og skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr foreslås videreført som arbeidsmarkedstjenester i forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven.

Det foreslås videre at det skal være et vilkår for å få arbeidsavklaringspenger at arbeidsevnen er nedsatt med minst halvparten. Ytelsen skal som hovedregel kunne gis så lenge det er påkrevd for å gjennomføre nødvendig aktivitet med sikte på å komme i arbeid, men allikevel ikke lenger enn fire år. Det skal dessuten ved innvilgelse av ytelsen fastsettes tidspunkter der Arbeids- og velferdsetaten sammen med mottakeren skal vurdere hvorvidt den fastlagte oppfølgingen gir den ønskede progresjonen i forhold til å komme i arbeid, og at disse tidspunktene skal kalles oppfølgingstidspunkter. Ytelsen skal i henhold til forslaget beregnes på grunnlag av mottakers pensjonsgivende inntekt året før evnen til å utføre et inntektsgivende arbeid ble nedsatt med minst halvparten, eller ut fra et gjennomsnitt av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste kalenderårene før samme

tidspunkt, dersom dette gir et høyere grunnlag. Det foreslås at ytelsen skal utgjøre 66 pst. av beregningsgrunnlaget, og at minste årlige ytelse som hovedregel skal være 1,97 G, men 2,44 G for unge uføre. Det skal videre kunne gis et barnetillegg etter fast sats per barn per dag til mottakere som forsørger barn. Ytelsen skal etter forslaget reduseres mot arbeidede timer i inntektsgivende arbeid. Mottaker skal dessuten som hovedregel melde fra om arbeidet tid ved bruk av meldekort, og ytelsen skal utbetales etterskuddsvis hver 14. dag. Det foreslås dessuten at ytelsen skal gi opptjeningsrett til foreldrepenger. Det foreslås at uførepensjon etter foretakspensjonsloven begynner å løpe tolv måneder etter at inntektsevnen ble redusert. Det foreslås videre at det gis hjemmel for å fastsette nærmere regler i forskrift.

Det foreslås videre at alle som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, skal ha rett til å få vurdert sitt bistandsbehov. Brukeren skal få en skriftlig vurdering av sine muligheter for å komme i arbeid, behov for bistand og målet for og retningen på den eventuelle bistanden. Brukeren skal kunne klage på vurderingen. Det foreslås dessuten at brukeren skal delta i utformingen av en konkret plan (aktivitetsplan) for hvordan vedkommende gjennom ulike tiltak, behandlingsopplegg, egenaktivitet mv. skal komme i arbeid.

Det foreslås at saker hvor mottaker fylte vilkårene for en av de eksisterende ytelsene og krav om ytelse er satt fram når det nye regelverket trer i kraft, skal anses som overgangssaker ut vedtaksperioden, men at overgangsperioden uansett ikke skal vare lenger enn til 31. desember 2011.

Departementet sendte 13. desember 2007 på høring et forslag om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny midlertidig folketrygdytelse (arbeidsavklaringspenger), og forslag om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner. Høringsfristen ble satt til 13. mars 2008.

Det vises til proposisjonens kapittel 9 for merknader til de enkelte bestemmelsene, samt kapittel 8 for nærmere redegjørelse av konsekvenser for enkeltmennesker, samfunn, offentlig økonomi og forvaltning herunder:

- Opptjeningsrett til foreldrepenger
- Beskatning av arbeidsavklaringspenger
- Endringer i retten til oppsatt uførepensjon fra Statens Pensjonskasse
- Endringer i foretakspensjonsloven
- Endringer i annen lovgivning som følge av at rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad erstattes av arbeidsavklaringspenger, blant annet:
 - Nytt kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger

- Lovbestemmelser der dagens ytelser må tas bort
- Lovbestemmelser der arbeidsavklaringspenger må tas inn
- Lovhenvisninger med referanser til prosessen mottaker er i
- Lovteknisk justering i folketrygdloven § 8-21 fjerde ledd
- Retting av inkurie i dagpengeregelverket.

1.3 Bakgrunn

Når det gjelder bakgrunnen for lovforslaget vises det til kapittel 2 i proposisjonen. Her redegjøres det nærmere for NAV-reformen, samt Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2006–2007). Hovedmålet var å legge fram forslag til strategier og tiltak for å styrke inkluderingen i arbeidslivet av personer i yrkesaktiv alder som har problemer med å få innpass i arbeidslivet, eller som er i ferd med å falle ut av det. Hovedgrepene i meldingen inkluderer etablering av kvalifiseringsprogrammet, en mer fleksibel og samordnet bruk av etatens tiltak og virkemidler, etablering av en mer systematisk prosess for samhandling mellom bruker og etat (behovs- og arbeidsevnevurderinger) samt etablering av en enklere og mer arbeidsrettet, midlertidig inntektssikringsordning.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 9 (2006–2007) sluttet arbeids- og sosialkomiteens flertall seg til Regjeringens forslag, jf. Innst. S. nr. 148 (2006–2007).

Proposisjonen følger opp dette ved blant annet å foreslå at rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad skal erstattes av en ny tidsbegrenset inntektssikring i folketrygdloven og at det skal tas i bruk systematiske arbeidsevnevurderinger som redskap og metode for å avklare brukerens behov for arbeidsrettet bistand.

Det er i dag en rekke ytelser som dekker midlertidig tap i inntekt som skyldes helseproblemer. Hovedformålet om å sikre midlertidig inntektsbortfall løses i hovedsak innenfor de ulike ordningene. Mange av inntektssikringsordningene er imidlertid både komplekse og ressurskrevende å administrere. Det finnes ytelser som i mange tilfeller avløser hverandre i tid. Selv om en del av ulikhetene i dagens livsoppholdsytelser er velbegrunnede, er andre ulikheter mer utilsiktede.

Dagens regelverk har i praksis ført til at oppfølging og tiltak i for liten grad har vært bestemt av mottakers behov. Det er viktig at regelverket utformes slik at etatens oppmerksomhet og ressurser i større grad rettes mot oppfølgingsarbeidet og at ressurser frigjøres fra administrative rutiner.

Søkelyset har vært rettet mot vedkommendes begrensninger, fremfor mot den enkeltes ressurser og hva som skal til for å kunne komme i arbeid.

Det går fram av St.meld. nr. 9 (2006–2007) at når en tar hensyn til samspillet mellom livsoppholdsytelser, tilleggssytelser og skattesystem på kort sikt, kan den økonomiske gevinsten av å arbeide framfor å motta trygd isolert sett være liten, spesielt for de med lave og middels inntekter. De ulike ytelsene i kombinasjon med skattesystemet bør utformes slik at det alltid lønner seg for den enkelte å være i inntektsgivende arbeid framfor å motta ulike former for offentlige velferdsytelser.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 9 (2006–2007) understreket Stortinget betydningen av å utvikle en arbeidsevnevurdering som metodikk og at dette gis høy prioritet i en tidlig fase av gjennomføringen av NAV-reformen. Stortinget støttet forslaget om en ny ytelse i folketrygden, der formålet er forenkling og vridning av ressursbruken fra regelverksbehandling til aktive tiltak for brukerne. Komiteen understreket betydningen av å ha et oversiktlig system med tydelige rettigheter og plikter, tidlig avklaring av arbeids- og funksjonsevne, avklaring av brukerens muligheter på arbeidsmarkedet og av hvilken bistand personen trenger for å komme i arbeid. Intensjonen med den nye ordningen er å ha fokus på den enkeltes muligheter for arbeid og frigjøring av administrative ressurser, jf. Innst. S. nr. 148 (2006–2007).

Forslaget om arbeidsavklaringspenger må ses i sammenheng med utviklingen i sykmeldingsreglene. Med virkning fra 1. mars 2007 er det trådt i kraft regler som i større grad skal bidra til avklaring av arbeidsevnen tidlig i sykepengefasen, jf. Ot.prp. nr. 6 (2006–2007) Om lov om endring i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (tilrettelegging for og oppfølging av sykmeldte mv.), samt Innst. O. nr. 29 (2006–2007). Mer aktivitetsorienterte tiltak skal sikres både gjennom raskere utforming av oppfølgingsplaner og innføring av dialogmøter.

Forslaget om arbeidsavklaringspenger må videre ses i sammenheng med oppfølgingen av St.meld. nr. 5 (2006–2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden og NOU 2007:4 Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre (Uførepensjonsutvalget).

Departementet arbeider nå med å følge opp forslagene i høringsrunden til Uførepensjonsutvalgets innstilling. Det tas sikte på å fremme en odelstingsproposisjon i løpet av våren 2009. Det er viktig å se de ulike elementene i ordningene i sammenheng, samt sikre at en eventuell overgang fra arbeidsavklaringspenger til uføreytelse fungerer på en hensiktsmessig måte. Iverksettningstidspunktene vil være forskjellige.

1.4 Komiteens behandling av saken

Som ledd i komiteens behandling av proposisjonen avholdt komiteen 27. oktober 2008 åpen høring hvor følgende deltok:

- Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO)
- Velferdsalliansen/EAPN (European Anti Poverty Network) Norway samt Batteriet/Kirkens Bymisjon.
- Norges Handikapforbund.

I forbindelse med komiteens behandling av lovproposisjonen mottok komiteen kopi av brev fra arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen av 28. november 2008 til Stortingets presidentskap vedrørende rettbrev til Ot.prp. nr. 4 (2008–2009). Brevet følger vedlagt.

1.5 Komiteens innledende merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen og Anita Orlund, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Kenneth Svendsen, fra Høyre, Martin Engeset, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Due-sund, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuel-sen, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til at hovedmålene for NAV-reformen er flere i arbeid og færre på stønad, enklere for brukerne og hjelp tilpasset brukernes behov, samt en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Komiteen viser til Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering, hvor det ble foreslått å erstatte dagens rehabiliteringspen-ger, attføringspen-ger og midlertidig uførestønad med en midlertidig inntektssikring, Innst. S. nr. 148 (2006–2007).

Komiteen viser til rettbrev fra arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen av 28. november 2008 til Stortingets presidentskap vedrørende Ot.prp. nr. 4 (2008–2009). Komiteen viser i denne forbindelse til at endringene i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a er ivaretatt i forbindelse med Odelstingets behandling av Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lov-endringer, jf. Innst. O. nr. 1 (2008–2009). De foreslåtte endringene blir derfor ikke tatt opp i denne innstillingen.

Komiteen støtter at hensikten med å innføre arbeidsavklaringspen-ger er å legge til rette for tidligere og tettere oppfølging av mottakeren og dermed bidra til at flere skal komme tilbake i arbeid eller i arbeidsrettet aktivitet. Komiteen viser videre til at det skal bli tydeligere for mottakerne hvilke rettigheter og plikter de har.

Komiteen viser til at alle som henvender seg til et NAV-kontor skal ha rett til å få vurdert sin ar-

beidsevne og sine bistandsbehov. Komiteen legger vekt på at brukeren skal kunne delta i utforming av en aktivitetsplan, som skal være en konkret plan for hvordan vedkommende skal kunne komme i arbeid.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, viser til at Regjeringen foreslår å kalle denne midlertidige inntektssikringen for arbeidsavklaringspen-ger. Flertallet støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Regjeringen foreslår at den nye sammenslåtte ytelsen skal hete arbeidsavklaringspen-ger. Kreftforeningen uttaler:

"...navnet er kronglete, langt og med overdrevent fokus på arbeid som mål, uavhengig av utgangssituasjonen".

NHO peker på at en ikke taper arbeidslinjen av syne fordi en tar bort "arbeid" i navnet.

Disse medlemmer støtter de høringsuttalelser som mener at navnet bør være avklaringspen-ger. Dette er et lettere navn som tar hensyn til dem som klart har fått en skade eller sykdom hvor arbeid er umulig eller svært langt unna. Det bør ikke være navnet på stønaden som er avgjørende for hvor godt man lykkes i å få folk tilbake i arbeidslivet, men NAV-kontorenes innsats og virkemidler.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal uttrykket "arbeidsavklaringspen-ger" endres til "avklaringspen-ger":

- navnet på kapittelet
- sjuende, åttende og tiende strekpunkt i innholdsfortegnelsen
- § 1-1 første ledd
- § 11-4 annet ledd
- § 11-9 første ledd
- § 11-10 annet ledd
- § 11-11 første ledd
- § 11-12 tredje ledd første og annet punktum
- § 11-13 overskriften og alle ledd i paragrafen
- § 11-14 overskriften og alle ledd i paragrafen
- § 11-15 overskriften, første, tredje og fjerde ledd
- § 11-16 overskriften, første ledd, tredje ledd tredje punktum, fjerde ledd første punktum og femte ledd
- § 11-17

- § 11-18, overskriften, første, annet, fjerde, femte og sjette ledd
- § 11-19 overskriften og alle ledd
- § 11-20 overskriften, første ledd og annet ledd bokstav c
- § 11-21 overskriften, første ledd første punktum, annet og tredje ledd
- § 11-22, overskriften, første ledd og annet ledd første punktum
- § 11-12 første ledd første punktum, annet og tredje ledd
- § 11-24 alle ledd
- § 11-25 første ledd
- § 11-26, overskriften, første ledd bokstav b, annet ledd
- § 2-6 annet ledd første punktum
- § 2-9 første ledd bokstav b
- § 3-26 tredje ledd bokstav e
- § 4-24 annet ledd bokstav b
- § 4-25 første ledd bokstav b
- § 4-48 annet ledd
- § 13-2 annet ledd sjette strekpunkt i innholdsfortegnelsen
- § 14-6 tredje ledd
- § 15-9 tredje ledd
- 16-8 tredje ledd
- § 17-8 fjerde ledd
- § 21-10 tredje ledd
- § 22-8 første ledd første punktum
- § 22-10 sjuende ledd
- § 22-12 tredje ledd
- § 23-3 annet ledd nr. 2 bokstav b

Det samme må gjøres i følgende andre lovbestemmelser:

Lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjone-
ring for militærpersoner

- § 18 nr. 1 tredje ledd annet og tredje punktum
- § 18 nr. 1 sjette ledd annet og tredje punktum

Lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjone-
ring for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner

- § 23 nr. 1 tredje ledd, annet og tredje punktum
- § 23 nr. 1 sjette ledd, annet og tredje punktum

Lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for
sjømenn

- § 4 nr. 3
- § 5 nr. 2
- § 16 nr. 1 bokstav e
- § 28 nr. 2
- § 29 nr. 2 første punktum

Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for
fiskere

- § 8 annet ledd første punktum

Lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pen-
sjons- og trygdeytelser

- § 19 annet ledd første punktum
- § 20 tredje ledd første punktum
- § 21 tredje ledd
- § 23 nr. 1 annet ledd

Lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskade-
trygd

- § 11 nr. 4 første og annet ledd
- § 12 nr. 3 fjerde ledd annet og tredje punktum
- § 19 nr. 1 tredje ledd annet og tredje punktum

Lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott
til ordninger for avtalefestet pensjon

- § 2 første ledd bokstav f

Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og
inntekt (skatteloven)

- § 5-42 bokstav b
- § 6-32 første ledd bokstav a
- § 6-81 annet ledd annet punktum
- § 12-2 bokstav c

Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon
(foretakspensjonsloven)

- § 6-4 nytt annet ledd

Lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning
og norskopplæring for nyankomne innvandrere (in-
troduksjonsloven)

- § 12 første ledd annet punktum

Lov 10. juni 2005 nr. 44 om lov om forsikrings-
selskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.
(forsikringsvirksomhetsloven)

- § 11-8 annet ledd

2. ARBEIDSAVKLARINGSPENGER OG TILLEGGSSSTØNADER

En ny tidsbegrenset ytelse i folketrygdloven skal gi mottakerne økonomisk trygghet og legge til rette for at flere raskere skal komme tilbake i arbeid eller i arbeidsrettet aktivitet. Det skal tydeliggjøres hvilke rettigheter og plikter brukerne har. Det er lagt vekt på forenkling av regelverket. Sammenslåingen av de tidligere ytelsene legger til rette for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne bruke mer ressurser på relevant og arbeidsrettet oppfølging av hver enkelt bruker, og mindre ressurser på å avgjøre hvilken livsoppholdsyttelse den enkelte kvalifiserer til. Forslaget

skal medvirke til tidligere og tettere oppfølging av mottakeren. I de tilfeller hvor arbeid ikke er et alternativ skal det gis en rask avklaring i forhold til eventuell rett til varig uførestønad.

I St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering ble det gitt en rekke føringer for utføringen av den nye tidsbegrensede inntektssikringen.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 148 (2006–2007), sluttet komiteens flertall seg til Regjeringens forslag om å samle dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrensede uførestønad i én ytelse, som er skattbar, med et standardisert barnetillegg. Flertallet støttet også Regjeringens forslag om omlegging av avkortingsreglene for personer som har inntekt av eget arbeid, slik at en unngår terskelvirkningene som følge av at inntekten overstiger en fastsatt friinntekt.

2.1 Generelle merknader til høringsnotatet

De fleste høringsinstansene gir uttrykk for at de støtter intensjonene bak forslaget om at rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad erstattes av en ny ytelse.

Mange har imidlertid merknader til enkeltelementer i den nye ytelsen. Det er helt avgjørende for at reformene skal lykkes, at medarbeiderne på NAV-kontorene har tilstrekkelig kompetanse. Flere av høringsinstansene understreker dessuten at det er et stort behov for ytterligere harmonisering og forenkling.

2.2 Navn på ytelsene

Departementet ønsker å gi den nye ytelsen et nytt navn som er dekkende for ytelsens formål, og foreslår at den nye ytelsen skal hete arbeidsavklaringspenger.

2.3 Formål

2.3.1 Departementets vurderinger og forslag

Forslaget er begrunnet i ønsket om å framheve folketrygdlovens generelle mål om hjelp til selvhjelp, som for mottakerne av denne ytelsen er konkretisert til bistand for å bli i stand til å komme i arbeid. Hensikten har ikke vært å nedtone inntektskompensasjonshensynet. De midlertidige ytelsene blir utformet slik at de i tillegg til å gi penger til livsopphold støtter opp under muligheten for å søke og å beholde arbeid. Formålsbestemmelsen også bør gjenspeile målet om å komme i arbeid. Det presiseres at kravet til nedsatt arbeidsevne på grunn av sykdom, skade eller lyte også gjelder for tilleggsstønadene. Bestemmelsen blir litt omstendelig hvis en tar med sykdomskravet, og det foreslås at dette likevel ikke tas inn i formålsbestemmelsen. Dette svarer til dagens løsning i § 11-1.

Det foreslås at formålet med arbeidsavklaringspenger skal være å sikre inntekt mens en får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid. Det foreslås videre at formålet med tilleggsstønadene skal være å kompensere for bestemte utgifter i forbindelse med gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak.

Det vises til § 11-1.

2.4 Tildelingskriterier

2.4.1 Forutgående medlemskap i folketrygden

2.4.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

For flere av folketrygdytelsene stilles det krav om forutgående medlemskap i folketrygden. Bakgrunnen er at folketrygden som sosialforsikringsordning er ment å omfatte personer som har en tilstrekkelig tilknytning til landet. Dagens bestemmelser om forutgående medlemskap for å få rehabiliterings- og attføringspenger ivaretar hensynet til de som får en midlertidig ytelse skal ha en tilstrekkelig tilknytning til landet. Unntaksregler må utformes slik at det ved praktiseringen er mulig å ivareta hensynet til likebehandling. Det er i tillegg viktig at også unntakene utformes slik at de ivaretar målet om at folk skal komme tilbake i arbeid. Det foreslås derfor at det i forskrift skal kunne gis unntak fra kravet om forutgående medlemskap. Det foreslås at det skal være et vilkår for å få rett til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader at personen har vært medlem i trygden i minst tre år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, eller har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før vedkommende setter fram krav om en ytelse, og i denne tiden har vært fysisk og psykisk i stand til å utføre et ordinært inntektsgivende arbeid. Det foreslås videre at vilkåret ikke skal gjelde for flyktninger som er medlem i trygden i henhold til § 1-7.

Det vises til § 11-2.

2.4.2 Opphold i Norge

2.4.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Hovedmålet med arbeidsavklaringspenger er å få folk inn i aktive, arbeidsrettede løp og over i arbeid gjennom relevant oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Mottakerne skal dessuten i større grad enn i dag tilbys oppfølging i perioder der det ikke er aktuelt med medisinsk behandling eller arbeidsrettede tiltak. Bestemmelsen skal regulere forholdet til utenlandsopphold generelt. Det legges til grunn at arbeidsavklaringspenger vil bli ansett som en kontantytelse under sykdom i henhold til EØS-forordning 1408/71. Det understrekes at dersom det er motstrid

mellom § 11-3 og forordningen, vil EØS-reglene gå foran. Det skal som hovedregel være et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader at personen oppholder seg i Norge. Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal likevel kunne gis til personer som i henhold til sin aktivitetsplan får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet. En skal kunne få arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader i en begrenset periode under opphold i utlandet dersom det kan godtgjøres at utenlandsoppholdet er forenlig med gjennomføringen av den fastsatte aktiviteten, og ikke hindrer Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll.

Det vises til § 11-3.

2.4.3 *Aldersgrenser*

2.4.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Uførepensjon kan som hovedregel ikke innvilges før medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak er prøvd. Aldersgrensen for å få arbeidsavklaringspenger bør ikke være høyere enn for å få uførepensjon. Uførepensjonsutvalget har ikke foreslått endringer i den nedre aldersgrensen for å få uførepensjon. Det er i høringsnotat av 17. juli 2008 om forenklinger i regelverket om arbeidsmarkeditiltak mv. foreslått at aldersgrensen for skolegangstiltaket skal reguleres i en ny forskrift om arbeidsrettede tiltak.

Dagens øvre aldersgrense er begrunnet i at en fra fylte 67 år har krav på alderspensjon etter folketrygdloven. Med ny alderspensjon i folketrygden innføres det en fleksibilitet i systemet med mulighet for pensjonering allerede fra 62 år. Det nye systemet bygger på at en fritt skal kunne kombinere pensjon og arbeidsinntekt, uten reduksjon av trygdeytelsen. Det foreslås at det fortsatt skal være en øvre aldersgrense på 67 år, men en vil komme tilbake med en egen vurdering av hvordan den nye alderspensjonen skal påvirke retten til folketrygdens midlertidige ytelser etter fylte 62 år.

Det foreslås at det skal være et vilkår for rett til tilleggsstønader at personen er mellom 16 og 67 år, og at det skal være et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at personen er mellom 18 og 67 år.

Det vises til § 11-4.

2.4.4 *Nedsatt arbeidsevne*

2.4.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal gis til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt som følge av sykdom, skade eller lyte. Det kreves ikke at sykdom, skade eller lyte er hovedårsaken til den reduserte arbeidsevnen, men at helseproblemene skal være en vesentlig medvirkende årsak. Andre år-

saker vil kunne bekrefte eller forsterke behovet for bistand, men de kan ikke alene være utslagsgivende. Vurderingen av om en person har sykdom, skade eller lyte skal fortsatt være en rent medisinsk vurdering. Det kan virke forvirrende at annet ledd i utkastet til lovbestemmelse viser til første ledd i sin helhet. Ordlyden i annet ledd foreslås presisert slik at det blir tydelig at det er i vurderingen av om arbeidsevnen er nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid, det blant annet skal legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, interesser, ønsker, muligheter for å gå tilbake til nåværende arbeidsgiver, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Arbeidsavklaringspenger bør forbeholdes personer som har mer enn rent forbigående problemer med å komme i arbeid.

Det skal ikke være helsetilstanden i seg selv, men konsekvensene av denne som skal være av en viss varighet. Vurderingen må dermed baseres på en forventning om hvordan arbeidsevnen vil utvikle seg et stykke fram i tid.

Formålet med arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal være å sikre inntekt og dekke nødvendige utgifter mens en får bistand og oppfølging for å bli i stand til å forsørge seg ved eget arbeid. Det fastholdes at mottakerne skal vurderes i forhold til ethvert arbeid de er i stand til å utføre. Utgangspunktet for vurderingen vil være den situasjonen personen er i når vedkommende søker om ytelser etter kapittel 11. Den sentrale vurderingen vil være vedkommendes mulighet til å stå i et inntektsgivende arbeid (hel eller deltid) og ikke i hvilken grad helsetilstanden er svekket.

Dersom personen var i arbeid da vedkommende fikk sykdommen, skaden eller lytet, vil det være naturlig å starte med å vurdere personens evne til å utføre sine nåværende arbeidsoppgaver. En skal imidlertid også vurdere personens muligheter for å få ethvert annet arbeid som vedkommende er i stand til å utføre. Personer som ikke var i arbeid da de ble syke eller skadet, skal vurderes i forhold til sine muligheter for å få annet arbeid som de er i stand til å utføre. I motsetning til for dagens uføreytelser, vil det at en som følge av sykdom, skade eller lyte ikke lenger er i stand til å tjene like mye som før, ikke i seg selv være tilstrekkelig til at arbeidsevnen anses å være nedsatt.

Retten til behovs-/arbeidsevnevurdering, som foreslås innført i en ny bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, vil være sentral for å få be-lyst personens arbeidsevne og bistandsbehov. Brukers plikt til å delta ved utarbeidelsen av behovs- og arbeidsevnevurderinger bør knyttes til det å motta

tjenester eller ytelser fra arbeids- og velferdsforvaltningen. Det å ta i bruk arbeidsevnevurderinger innebærer i praksis at de vurderingene som allerede gjøres i dag skal gjøres på en mer systematisk og formalisert måte. Plikten til å delta ved utarbeidelsen av en arbeidsevnevurdering er tilstrekkelig regulert gjennom den generelle plikten til å bidra til sakens opplysning i folketrygdloven § 21-3.

Departementet presiserer at det, som i dag, skal foretas en selvstendig vurdering av om folketrygdlovens krav om at arbeidsevnen skal være redusert og at personen har et slikt bistandsbehov som folketrygdloven krever, er oppfylt.

Det skal være et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader at medlemmet på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin arbeidsevne nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid. I vurderingen av om arbeidsevnen er nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, interesser, ønsker, muligheter for å gå tilbake til nåværende arbeidsgiver, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Det vises til § 11-5.

2.4.5 Behov for bistand for å komme i arbeid

2.4.5.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det understrekes at det er tilstrekkelig at ett av vilkårene i den foreslåtte bestemmelsen er oppfylt. Det foreslås at dette klargjøres ved at ordet "eller" tilføyes i slutten av bokstavene a og b. Det skal være et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader at personen har behov for aktiv behandling eller arbeidsrettet tiltak, eller etter å ha prøvd slike tiltak fortsatt anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten for å bli i stand til å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre.

Det vises til § 11-6.

2.4.6 Aktivitet med sikte på å komme i arbeid

2.4.6.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Formålet med den bistand og oppfølging som mottaker av arbeidsavklaringspenger tilbys, er å sette vedkommende i stand til å skaffe seg eller beholde et inntektsgivende arbeid de kan utføre. Mottaker kan ofte, i tillegg til å ta imot tilbud om bistand, bidra aktivt i prosessen. Målgruppen for ytelsen vil være svært uensartet. Bistand, oppfølging og krav til egenaktivitet utover plikt til å ta imot tilbud om tiltak eller

behandling må derfor tilpasses den enkelte. For de fleste vil hovedaktiviteten være å motta behandling for å bedre inntektsevnen og/eller å delta på arbeidsrettede tiltak. Det er likevel ikke hensiktsmessig å ha som tildelingskriterium at dette skal gjelde alle mottakere av arbeidsavklaringspenger. Det holdes fast ved at ettersom et viktig formål med ordningen er overgang til arbeid, vil det kun unntaksvis være aktuelt å fritta mottaker fra kravet om at vedkommende selv skal bidra aktivt med sikte på å komme i eller tilbake til arbeid. Perioder uten aktivitet skal derfor være så korte som mulig. Dette innebærer i praksis strengere krav til aktivitet for dem som i dag ville fått tidsbegrenset uførestønad. Formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt mens mottaker får bistand og oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid. Det å øke arbeidsevnen inngår i formuleringen "... med sikte på å komme i arbeid". Det er derfor ikke behov for å endre overskriften. Det foreslås at mottaker av arbeidsavklaringspenger skal bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid og at det skal gå fram av loven at krav til egenaktivitet skal tilpasses den enkeltes funksjonsnivå og at slike krav skal fastsettes i forbindelse med innvilgelse av ytelsen.

Det vises til § 11-8.

2.4.7 Konsekvenser av brudd på kravet om aktivitet med sikte på å komme i arbeid

2.4.7.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er også i dag en forutsetning for at ytelsene utbetales at vilkårene for å få dem er oppfylt. Det nye er at det foreslås at det skal innføres automatiserte melde- og utbetalingssystemer for alle mottakere av arbeidsavklaringspenger. Aktivitetskravene skal tilpasses den enkelte mottakeren. I utgangspunktet vil ethvert brudd på kravet om at mottakeren skal bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid, føre til at ytelsen stanses inntil mottaker igjen oppfyller kravet. Ved kortvarige brudd er det først og fremst spørsmål om mottakeren har en god grunn til å bryte aktivitetskravet. Dersom det foreligger rimelig grunn for å unnlate å melde seg på fastsatt dag, skal personen få etterbetalt ytelsen. Mer langvarige brudd vil kunne føre til at aktivitetsplanen må vurderes på nytt.

Det foreslås at de fraværgrunnene som i dag aksepteres for mottakere av attføringspenger skal videreføres for alle mottakere av arbeidsavklaringspenger. Ytelsen skal etterbetales dersom det foreligger rimelig grunn for å unnlate å melde seg på fastsatt dag. Det gis hjemmel for å gi nærmere forskrift om hva som anses som fravær fra fastsatt aktivitet, og konsekvenser av slike brudd. Det vises til § 11-9.

Det foreslås videre at det gis en klar hjemmel for å stanse ytelsen når meldeplikten ikke overholdes. Det vises til § 11-7.

2.5 Varighet

2.5.1 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelser om varighetsbegrensninger må ses i sammenheng med forslag om bestemmelser om oppfølgingstidspunkter, jf. proposisjonens kapittel 4.6. Et viktig formål her er å bidra til at de samlede ressursene brukes best mulig i forhold til ytelsens formål. Det er viktig å understreke forpliktelsene til oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten og aktivitet fra mottakerens side, noe som legger til rette for økt overgang til arbeid.

Det er dokumentert at overgangen til arbeid og til andre trygdeytelser øker når mottaker nærmer seg slutten av en ytelsesperiode.

Dagens midlertidige ytelser ivaretar ulike formål og målgrupper, og de kan avløse hverandre i tid. Retten til de ulike ytelsene er knyttet til gjennomføring av bestemte aktiviteter med sikte på å komme i arbeid. Dette medfører at en i dag må gå over på en ny ytelse når tilstanden eller bistandsbehovet endrer seg. Når en erstatter rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med arbeidsavklaringspenger, vil en i større grad kunne beholde den samme ytelsen selv om disse forholdene endrer seg.

Målet er at perioden med arbeidsavklaringspenger ikke skal være lenger enn det som er nødvendig for å få satt mottakeren i stand til å arbeide, eller å få avklart at personen oppfyller vilkårene for å få uførepensjon. Det er viktig at varigheten som hovedregel fastsettes ut fra en konkret vurdering av den enkelte persons behov for bistand, og en plan for hvordan personen skal komme i arbeid, jf. utkast til ny bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. En generell ytre grense for hvor lenge en skal kunne motta ytelsen vil imidlertid gi et signal til både Arbeids- og velferdsetaten og mottaker om at en må ha et sterkt fokus på å finne hensiktsmessige tiltak for å nå målsettingen om å komme tilbake i arbeid, samt at arbeidsavklaringspenger er en midlertidig ytelse.

Mottakerne av arbeidsavklaringspenger vil ha de samme helseproblemene og det samme behovet for medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak som mottakerne av dagens ytelser. Den faktiske varigheten for dagens ytelser vil derfor være et utgangspunkt for fastsettelsen av den generelle varigheten for den nye ytelsen. Statistikk fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at gjennomsnittlig varighet er 11 måneder på rehabiliteringspenger og 19,5 måneder på attføringspenger. Gjennomsnittlig innvilget periode med tidsbegrenset uførestønad var ca. tre år i 2006. Innenfor de enkelte ytelsene er det stor variasjon i varigheten, samt at mange mottar flere av ytelsene etter

hverandre. Om lag to tredeler av de som påbegynner attføring har i forkant mottatt sykepenger eller rehabiliteringspenger. Gjennomsnittlig varighet på andre ytelser før innvilgelse av tidsbegrenset uførestønad, er om lag tre år.

Den nye ytelsen legger bedre til rette for at nødvendige arbeidsrettede tiltak settes i gang så tidlig som mulig i sykdomsforløpet, samtidig som den gir bedre mulighet for å kombinere medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak.

Det legges til grunn at endringene i folketrygdloven §§ 8-6 og 8-7 fra 1. januar 2004, som medførte at Arbeids- og velferdsetaten har en plikt til å vurdere yrkesrettet attføring så tidlig som mulig og nye sykefraværsregler (i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven) fra 1. mars 2007 skal føre til at aktive tiltak blir satt i gang raskere.

Et mer fleksibelt regelverk for tiltak og tjenester og tettere oppfølging av den enkelte brukeren skal føre til at de fleste mottakerne vil ha behov for en kortere samlet periode med oppfølging og aktive tiltak enn i dag. Ved fastsettelsen av den ytre rammen må det imidlertid også tas hensyn til at arbeidsavklaringspenger også skal kunne gis i perioder hvor det ikke er mulig å gjennomføre nødvendig og hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak, forutsatt at det fortsatt er en viss sannsynlighet for at vedkommende vil kunne komme tilbake i arbeid.

Uførepensjonsutvalget forutsetter i sitt forslag at Arbeids- og velferdsetaten bruker tilstrekkelig tid til å avklare om den enkeltes arbeidsevne er varig nedsett eller ikke, og legger til grunn at en kan motta arbeidsavklaringspenger inntil framtidig arbeidsevne er avklart, også i en periode etter at hensiktsmessig behandling og attføring er avsluttet.

Det er viktig at varighetsbestemmelsen utformes slik at den avveier de ulike forholdene på en god måte. Det foreslås at den ytre varigheten settes til fire år.

Noen mottakere vil av ulike årsaker ha behov for å motta arbeidsavklaringspenger i mer enn fire år. Det må derfor i særlige tilfeller være mulig med en begrenset forlengelse av vedtaksperioden.

For å gjøre tydelig målsettingen om at perioden med arbeidsavklaringspenger ikke skal være lenger enn det som er nødvendig, legges det opp til at det i forskrift fastsettes at vedtak om arbeidsavklaringspenger innenfor en slik ytre varighet som hovedregel skal fastsettes for maksimalt ett år om gangen.

Det foreslås at arbeidsavklaringspenger og tilleggstønader skal kunne gis så lenge det er påkrevd for at personen skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, men allikevel ikke lenger enn fire år. Stønadsperioden skal i særlige tilfeller kunne forlenges i en begrenset periode. Det skal kunne gis nærmere forskrift om varigheten. Det skal i forskrift fastsettes at vedtak om arbeidsavkla-

ringspenger maksimalt skal fattes for ett år om gangen. Arbeidsavklaringspenger skal kunne gis i inntil tre måneder etter at en person er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre.

Det vises til § 11-10.

2.6 Oppfølgingstidspunkter

2.6.1 Departementets vurderinger og forslag

Overgangen til arbeid og til andre trygdeytelser øker når mottaker nærmer seg slutten av en ytelsesperiode. Når rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad erstattes av arbeidsavklaringspenger, mister en effekten med økt overgang til arbeid som en i dag har når en avslutter hver enkelt av disse ytelsene.

Forslaget om at den ytre varigheten for arbeidsavklaringspenger som hovedregel ikke skal være lenger enn fire år, vil sikre at de som i dag ville fått attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad, får et tydeligere stoppunkt for ytelsen. I tillegg foreslås det at vedtak om arbeidsavklaringspenger som hovedregel skal fastsettes for en periode på maksimalt ett år av gangen.

Formålet med oppfølgingstidspunkter er langt på vei det samme som formålet med å fastsette en ytre varighet. Oppfølgingstidspunktene skal bidra til at de samlede ressursene brukes best mulig i forhold til ytelsens formål og til å understreke forpliktelsene til oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten og aktivitet fra mottakerens side, noe som igjen legger til rette for økt overgang til arbeid.

En mer systematisk og målrettet oppfølging tilpasset den enkelte mottaker er det viktigste tiltaket for å legge til rette for økt overgang til arbeid. Hva Arbeids- og velferdsetaten skal bidra med, hva mottakeren selv skal gjøre for å komme i arbeid og hvor ofte og hvordan den konkrete oppfølgingen gjøres, skal derfor nedfelles i den enkelte mottakerens aktivitetsplan. Formålet med Arbeids- og velferdsetatens oppfølging skal både være å sikre at mottakeren får den nødvendige bistand og oppmuntring for å komme i arbeid, kontrollere at mottakeren følger opp sin del av forpliktelsene og å vurdere om de øvrige vilkårene for rett til ytelsen fortsatt er oppfylt. I forbindelse med den individuelle oppfølgingen vil Arbeids- og velferdsetaten derfor i samarbeid med mottakeren måtte gjennomgå status i saken for å sikre at den aktivitet som er fastsatt fortsatt er nødvendig og hensiktsmessig for at vedkommende skal kunne komme i arbeid. Det skal ikke stilles krav om at etaten og mottakeren må møtes fysisk.

Arbeids- og velferdsetatens ressurser til oppfølging skal brukes mest mulig effektivt. Det foreslås at mottakerne av arbeidsavklaringspenger skal få jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Innretningen av oppfølgingen fastsettes i forskrift. Forsla-

get om å innføre en standardisert egenrapportering gjennom innsending av meldekort vil kunne bli et viktig verktøy for å plukke ut mottakere som bør følges opp utenom de fastsatte oppfølgingstidspunktene. Det skal i forbindelse med innvilgelse av arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader avtales individuelle oppfølgingstidspunkter der Arbeids- og velferdsetaten sammen med mottaker skal vurdere om vilkårene for rett til ytelse fortsatt er oppfylt, og om han eller hun har den ønskede framdriften i forhold til målet om å komme i arbeid. Resultatet av vurderingen kan bli en justering av aktivitetsplanen eller stans av ytelsen. Det kan også være aktuelt å avtale nye oppfølgingstidspunkter.

Det vises til § 11-11.

2.7 Stønader til dekning av ekstrautgifter som følger av gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak (tilleggsstønader)

2.7.1 Departementets vurderinger og forslag

Stortinget sluttet seg til Regjeringens forslag i St.meld. nr. 9 (2006–2007) om at tilgangen til tiltak skal være uavhengig av hvilken livsoppholdsytelse en mottar, jf. Innst. S. nr. 148 (2006–2007).

Stønad til arbeidstreningsplass, fadder og skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr er i realiteten betaling for tjenester eller virkemidler som anskaffes fra ulike leverandører. Dersom en legger disse inn i folketrygdloven kap. 11, opprettholdes det en ulikhet i tjenestetilbudet mellom arbeids- og velferdsforvaltningens ulike brukere. Dekning av denne form for utgifter bør reguleres på samme måte som andre arbeidsmarkedstjenester.

De fleste av dagens attføringsstønader gir mottaker en økonomisk kompensasjon for nærmere bestemte merutgifter som vedkommende blir påført under utredning eller under gjennomføring av et attføringstiltak. Det er mest hensiktsmessig om disse fortsatt reguleres i folketrygdloven og blir overslagsbevilt.

Å flytte dagens attføringsstønad til skolepenger, arbeidstrening og fadder fra folketrygdloven til forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven, vil bidra til å bygge ned skillet mellom de ulike brukergruppene, men kan for dagens mottakere av attføringspenger oppfattes å gi dårligere formelle rettigheter. De som i dag fyller vilkårene for attføringsytelser har et klart behov for arbeidsrettet bistand, og vil på grunn av dette være høyt prioritert i forhold til tildeling av tiltak og tjenester fra Arbeids- og velferdsetaten. Det er derfor først og fremst et bevilgningsspørsmål om disse fortsatt vil få et tilfredsstillende tilbud. Det vil dermed ikke nødvendigvis innebære noen stor endring i forhold til dagens situasjon.

Forslaget må også ses i sammenheng med forslaget om rett til arbeidsevnevurdering, som i praksis vil

ha stor betydning for hvilke tilbud brukerne skal gis. Det foreslås at stønadene til arbeidstrening, fadder og skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr flyttes til forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven.

Det vises til den varslede gjennomgangen av klage- og ankesystemet i arbeids- og velferdsforvaltningen, og at en i denne forbindelsen også vil se på Trygderettens kompetanse.

Det presiseres at kravet om at arbeidsevnen skal være redusert med minst halvparten utelukkende er knyttet til arbeidsavklaringspenger.

Det foreslås at en person som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak skal kunne få tilleggsstønad til dekning av utgifter til bøker og undervisningsmateriell. Videre foreslås det at en person som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak og ikke har ordinær lønn gjennom tiltaksdeltakelsen, eller mottar sykepenger etter lovens kapittel 8, kan gis tilleggsstønad til dekning av utgifter til daglige reiser, hjemreiser, flytting fra hjemstedet, barnetilsyn og bolig. Det foreslås videre at det til personer som på grunn av sykdom eller skade midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet, i stedet for arbeidsavklaringspenger skal kunne gis tilleggsstønad til dekning av nødvendige ekstra transportutgifter til daglige reiser. Det skal dessuten kunne gis forskrifter om tilleggsstønadene.

Det vises til § 11-12.

2.8 Arbeidsavklaringspenger

2.8.1 Når ytelsen skal kunne gis

2.8.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det kan i praksis være vanskelig å fastsette reduksjonen i arbeidsevnen i pst., og at det kunne være bedre å bruke en mer skjønnsmessig standard. Målgruppen for den nye ytelsen skal i hovedsak være den samme som for dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Isolert sett virker det mest logisk at en konsekvent legger til rette for å stimulere folk til å øke arbeidsinnsatsen gjennom hele helseaksen. For en ny ytelse vil utgangspunktet måtte være at alle mottakerne skal ha det samme inngangsvilkåret. Mange av mottakerne av dagens ytelser har hatt sykepenger, slik det også vil være for mottakerne av den nye ytelsen. Dersom dagens bestemmelse for mottakere av rehabiliteringspenger skulle gjøres gjeldende for hele målgruppen for arbeidsavklaringspenger, ville det medføre en betydelig uthuling av hovedregelen om at arbeidsevnen skal være nedsatt med minst halvparten. Det holdes derfor fast ved at inngangskravet til arbeidsavkla-

ringsspenger skal være at arbeidsevnen er redusert med minst halvparten når ytelsen innvilges.

Man ønsker å stimulere personer som allerede mottar en trygdeytelse til å øke sin arbeidsinnsats, se proposisjonens avsnitt 4.9.1.4.

Aktivitetsplanene skal ha høy kvalitet slik at de blir et nyttig redskap for å få brukeren i arbeid. Dagens bestemmelser praktiseres slik at det gis folketrygdytelser mens det utarbeides handlingsplaner og oppfølgingsplaner. Dette skal gå klart fram av loven. Det presiseres at formuleringen "i ventetid før behandling eller arbeidsrettede tiltak starter" også vil omfatte ventetider mellom tiltak.

De fleste som setter fram krav om uførepensjon vil motta arbeidsavklaringspenger når de setter fram kravet. Man må unngå uheldige tilpasninger til regelverket og at brukerne opplever opphold i sine ytelser.

Det vises til at dagens hovedregel for rehabiliteringspenger om venteperiode på ett år ikke foreslås videreført, og at det dermed heller ikke er behov for å videreføre noen særregel for studenter. Arbeidsavklaringspenger skal kunne gis til studenter som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiene.

Det foreslås at arbeidsavklaringspenger skal gis til medlem som har fått sin arbeidsevne nedsatt med minst halvparten, og som har behov for aktiv behandling eller arbeidsrettet tiltak, eller etter å ha prøvd slike tiltak fortsatt anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Videre foreslås at det også skal kunne gis arbeidsavklaringspenger i ventetid før aktiv behandling eller et arbeidsrettet tiltak starter, og i ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplaner. Arbeidsavklaringspenger skal kunne gis i inntil fire måneder når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon, og at perioden skal kunne forlenges i inntil fire nye måneder dersom krav om uførepensjon ikke er behandlet innen den fastsatte vedtaksperioden. Arbeidsavklaringspenger skal dessuten kunne gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og igjen blir arbeidsufør som følge av en annen sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet ny rett til sykepenger etter kapittel 8. Arbeidsavklaringspenger skal også kunne gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsufør som følge av samme sykdom innen ett år, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående. Ytelsen skal tidligst kunne gis fra kravtidspunktet. Det skal kunne gis forskrifter som utdyper lovens bestemmelser.

Det vises til § 11-13.

2.8.2 *Grunnlag for beregning av arbeidsavklaringspenger og nivå*

2.8.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

2.8.2.1.1 *Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger*

Arbeidsavklaringspenger skal gi en rimelig kompensasjon for personens inntektsbortfall og det foreslås at grunnlaget skal fastsettes ut fra den pensjonsgivende inntekten i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, men maksimalt 6 G. For enkelte kan inntekten variere de siste årene før arbeidsevnen blir redusert. En skal da isteden kunne få fastsatt grunnlaget til gjennomsnittet av de tre siste årene, og at taket på 6 G skal fastsettes med utgangspunkt i gjennomsnittet for treårsperioden framfor for hvert enkelt år.

Alle de midlertidige folketrygdytelsene har et inntektstak på 6 G. Det legges til grunn at dette også skal gjelde for arbeidsavklaringspenger.

2.8.2.1.2 *Nivå på ytelsen*

Det er viktig å sikre inntekt for personer som får bistand og oppfølging for å komme i arbeid, og forsørge seg selv. Ved fastsettelsen av stønadsnivået må dette tas hensyn til. I tillegg vil mottakerne av midlertidige ytelser ha bedre muligheter for å påvirke sitt framtidige inntektsnivå enn personer som allerede har fått en varig ytelse.

Regjeringen har i Ot.prp. nr. 77 (2007–2008) Om lov om endringer i folketrygdloven og lov om supplerende stønad for personar med kort butid i Noreg og St.prp. nr. 74 (2007–2008) Endringer i bevilgninger under Arbeids- og inkluderingsdepartementet – Oppfølging av trygdeoppgjøret for 2008 (Heving av minsteytelser mv.) foreslått at minsteytelsen, med virkning fra 1. mai 2008, skal økes til 1,97 G dvs. fra 120 262 kroner til 138 404 kroner. Det ble samtidig foreslått at minsteytelsene til unge uføre som mottar rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad fra samme tidspunkt skulle økes fra 2,4 G til 2,44 G, dvs. fra 160 349 kroner til 171 425 kroner. Det vises her til Stortingets behandling; jf. Innst. O. nr. 6 (2008–2009) og Innst. S. nr. 11 (2008–2009).

Fra 1998 har det vært et vilkår for å komme inn i ordningen med høyere minsteytelse for unge uføre at arbeidsuførheten skyldes en varig og alvorlig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert. Per 31. desember 2007 hadde 4 pst. av mottakerne av rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad en høyere minsteytelse. I forbindelse med oppfølgingen av Uførepensjonsutvalget vil en

komme tilbake med en vurdering av ordningen for unge uføre.

2.8.2.1.3 *Barnetillegg*

Barnetillegg, særlig behovsprøvd barnetillegg, vil isolert sett redusere lønnsomheten av å arbeide fordi barnetillegget (gradvis) vil falle bort når man går fra å være stønadsmottaker til å bli lønsmottaker. Fordelingshensyn tilsier imidlertid at det bør gis et barnetillegg til arbeidsavklaringspenger, men at det må være felles regler for alle mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Et standardisert tillegg per barn er enkelt å administrere og enkelt å forstå for mottakerne. Behovsprøvd barnetillegg gir en mer målrettet fordelingsprofil i favør av barnefamilier med lav inntekt og flere barn. Innenfor en gitt økonomisk ramme kan dermed behovsprøvd tillegg være høyere for de som får slike tillegg enn et standardisert tillegg til alle stønadsmottakere med barn. Behovsprøving er betydelig mer komplisert. Det kan også føre til en kraftig reduksjon i den økonomiske lønnsomheten av økt arbeidsinntekt og kan øke risikoen for å skape "stønadsfeller".

Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger skal være personens pensjonsgivende inntekt i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, men at den skal fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste kalenderårene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag. Den pensjonsgivende inntekten skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet. Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet skal ikke regnes med i grunnlaget for arbeidsavklaringspengene. Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger reguleres i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet. Det foreslås at arbeidsavklaringspenger gis med 66 pst. av grunnlaget og at minste årlige ytelse skal være 1,97 ganger grunnbeløpet. For et medlem som får sin arbeidsevne nedsatt før fylte 26 år skal minste årlige ytelse være 2,44 ganger grunnbeløpet. Dette skal gjelde selv om medlemmet har vært mer enn 50 pst. yrkesaktiv etter fylte 26 år dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år.

Det foreslås at mottakere som forsørger barn skal få et standardisert barnetillegg. Arbeidsavklaringspenger inklusive barnetillegg skal dessuten ikke kunne utgjøre mer enn 90 pst. av medlemmets grunnlag for beregning av arbeidsavklaringspenger. Arbeidsavklaringspenger skal gis for fem dager per uke. Det skal kunne gis nærmere forskrift om barnetilleggets størrelse.

Det vises til §§ 11-15, 11-16 og 11-17.

2.8.3 *Meldeplikt og utbetalingsrutiner*

2.8.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er en nær sammenheng mellom de foreslåtte bestemmelsene om reduksjon av ytelse i forhold til samtidig arbeidede timer, bruk av meldekort og etter-skuddsvis utbetaling hver 14. dag. De materielle, tekniske og administrative endringene som foreslås må derfor sees under ett.

Etterskuddsvis utbetaling gir en klar kobling mellom rett og plikt, ved at utbetalingene forutsetter at brukeren har gjennomført avtalte aktiviteter i perioden forut for utbetalingstidspunktet.

Mottakerne av folketrygdytelser har allerede i dag en plikt til å gi opplysninger om forhold som har betydning for retten til, eller størrelsen på, ytelsen. Meldekort sikrer jevnlig kontakt mellom mottaker og Arbeids- og velferdsetaten i faser hvor det ikke er naturlig med hyppige oppfølgingstidspunkter.

Blant mottakere av attføringspenger er det i dag 0,2 pst. som er unntatt fra plikten til å sende meldekort, og mange benytter seg av internettløsningen. Arbeids- og velferdsetaten skal av eget tiltak vurdere unntak for meldeplikten for den enkelte. Det forutsettes at Arbeids- og velferdsetaten gir informasjon til den enkelte mottaker i god tid før endringen av etterskuddsvis utbetaling trer i kraft.

For å ha rett til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader må en melde seg til Arbeids- og velferdsetaten hver 14. dag og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsen. Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, foreslås det at retten til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal falle bort fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt, men at ytelsen skal etterbetales dersom medlemmet har hatt rimelig grunn til å unnlate å melde seg. Arbeids- og velferdsetaten skal helt eller delvis kunne fritta medlemmet fra meldeplikten dersom det vil være unødig tyngende for medlemmet å overholde meldeplikten. Departementet legger til grunn at fritak for meldeplikt skal kunne gjøres tilbake i tid dersom det i ettertid viser seg at bruker skulle vært fritatt for meldeplikt for kortere eller lengre perioder.

Det vises til §§ 11-7 og 22-10 sjuende ledd.

2.9 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid eller ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver

2.9.1 *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid*

2.9.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Friinntekt passer ikke inn i en arbeidsrettet og midlertidig ytelse, i tillegg til at det også gjør det økonomisk mindre lønnsomt å gå fra trygd (kombinert med noe arbeidsinntekt) til arbeid.

Reglene for reduksjon av ytelse har stor betydning for hvor lønnsomt det er å arbeide sammenlignet med kun å motta ytelsen. Det bør alltid lønne seg for mottaker å øke arbeidsinnsatsen. Det bør ikke være mer attraktivt å kombinere trygd og deltidsarbeid enn å ha fulltidsarbeid.

Normalt gir faktisk arbeidet tid i lønnet arbeid et riktig inntrykk av den enkeltes evne til å utføre inntektsgivende arbeid og et godt bilde av hvordan arbeidsevnen varierer gjennom trygdeforløpet. Det er også et prinsipp som er lett å forstå for mottakerne.

I noen tilfeller er ikke faktisk arbeidet tid et godt mål på en persons arbeidsevne. Arbeids- og velferdsetaten skal derfor kunne legge til grunn at arbeidsevnen er høyere enn det den faktiske arbeidstiden tilsier i tilfeller der mottaker har en evne til å utføre inntektsgivende arbeid som det kan forventes at vedkommende utnytter. Det bør kunne tilstås full ytelse dersom gjennomføringen av fastsatt aktivitet gjør det vanskelig å utnytte hele arbeidsevnen.

Det holdes fast ved at arbeidsavklaringspenger skal falle helt bort når mottaker jobber mer enn 60 pst. (terskelverdi). Det er viktig å stimulere mottakere som allerede har økt sin arbeidsinnsats til helt ut å forsørge seg ved eget arbeid. Det er derfor sentralt at det i en begrenset periode skal være mulighet for å kombinere 80 pst. arbeid og 20 pst. ytelse for å bidra til at personen kommer i fullt arbeid. Det forutsettes at mottaker bare får én periode med forhøyet terskelverdi i løpet av perioden med arbeidsavklaringspenger. Det foreslås at det skal gis fulle arbeidsavklaringspenger til medlem som har tapt hele arbeidsevnen. Videre foreslås det at dersom et medlem har tapt en del av sin arbeidsevne, skal arbeidsavklaringspengene inklusive barnetillegg reduseres slik at ytelsen svarer til den del av arbeidsevnen som er tapt, og at reduserte arbeidsavklaringspenger, når personen er inne i ordningen, skal kunne gis når arbeidsevnen er redusert med minst 40 pst. Beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer vedkommende har vært eller kunne ha vært i inntektsgivende arbeid, og at det ved fastsettelsen skal tas hensyn til om medlemmet har reduserte mulighe-

ter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av deltakelse på et arbeidsrettet tiltak eller aktiv behandling. Det foreslås også at en person, når vedkommende er nær ved å komme i fullt arbeid, kan gis arbeidsavklaringspenger i inntil seks måneder når medlemmet arbeider inntil 80 pst. Det skal kunne gis forskrift om reduksjon av arbeidsavklaringspenger.

Det vises til § 11-18.

2.9.2 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver

2.9.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

En har forståelse for at arbeidsgiver kan ha et ønske om å supplere trygdeytelser for å unngå at sykdom også fører til reduksjon av inntekten, og at arbeidsgivere og arbeidstakere kan ha ønske om å inngå avtaler om slik kompensasjon. Bakgrunnen for å ha bestemmelser om reduksjon av trygdeytelser når arbeidstaker samtidig mottar en ytelse fra arbeidsgiver, er imidlertid blant annet at enkelte arbeidsgivere som ønsker nedbemanning i bedriften, har brukt "gavepensjon" som tilbud for å få arbeidstakere til å slutte. Det er viktig at inntektssikringsordningene ikke utformes slik at de i praksis delfinansierer utstøting fra arbeidslivet.

Det presiseres at reduksjonen av arbeidsavklaringspengene, som i dag, skal skje ved at ytelsene fra arbeidsgiver periodiseres og deretter reduseres krone for krone. Det skal bare være økonomiske ytelser i form av et generelt tilskudd til livsopphold som skal kunne komme til fradrag.

Det foreslås at det presiseres i loven at mottakeren ikke skal anses å ha tapt hele sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid dersom vedkommende i samme periode får pensjonsgivende inntekt fra arbeidsgiver. Bare pensjonsgivende inntekt fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver, som tilstås i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger, eller i forbindelse med oppsigelse eller fratreden, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med samme beløp. Økonomiske ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver, som ikke er pensjonsgivende inntekt og som tilstås i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger, eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med samme beløp. Det foreslås også at pensjonsgivende inntekt som er erstatning fra arbeidsgiver etter skadeserstatningsloven § 3-1 eller yrkesskadeforsikringsloven § 13 ikke skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Det vises til §§ 11-15 og 11-19.

2.10 Arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid

2.10.1 Arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid

2.10.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Formålet med arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid, er å sikre at mottaker har inntektssikring mens vedkommende søker arbeid. Arbeidssøkere skal selv jobbe aktivt for å skaffe seg arbeid. Det forutsettes derfor at de skal ta imot tilbud om arbeid, og delta i arbeidsrettede tiltak i henhold til aktivitetsplanen. Det foreslås at det skal kunne gis arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid i inntil tre måneder til personer som har fullført behandling eller arbeidsrettet tiltak.

Det vises til §§ 11-14 og 11-10.

2.10.2 Bortfall av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid

2.10.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

For å sikre at mottakerne gjør det de kan for å skaffe seg arbeid, har hensiktsmessigheten med å kunne sanksjonere vært vurdert. Det foreslås at det gis bestemmelser om tidsbegrenset bortfall av ytelse i ventetid på arbeid. Retten til arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid vil ikke falle bort hvis mottaker har rimelig grunn til å takke nei til tilbudet om arbeid eller tiltak. Ytelsen skal bare falle bort i perioder hvor vedkommende oppfyller vilkårene for arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid. Det må være et rimelig forhold mellom ytelsen og sanksjonene som eventuelt kan ilegges. Det foreslås at retten til arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid skal falle bort i fire uker dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta tilbudt arbeid som han eller hun kan utføre, eller nekter å delta på et arbeidsrettet tiltak. Videre foreslås det at tidsbegrenset bortfall av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid bare skal kunne fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn tre måneder, og at bortfallsperioden skal regnes fra siste stønadsdag. Det skal stilles krav om at mottakeren i bortfallsperioden skal stå tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten og fylle vilkårene for rett til arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid.

Det vises til § 11-14.

2.11 Nytt krav om arbeidsavklaringspenger

2.11.1 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen om når det må settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger skal både gi en administrativ avgrensingsregel og bidra til å avklare

når en eventuelt kan begynne på en ny fireårsperiode. Når mottaker er klar for å gjenoppta aktiviteten etter å ha fått stanset ytelsen er spørsmålet om det har gått så lang tid at alle tildelingskriteriene skal vurderes på nytt, eller om mottakeren kan tre inn igjen i sitt opprinnelige vedtak om ytelse. Hvorvidt det anses som en ny sak eller ikke, har blant annet betydning for om vedkommende kan få en ny periode på inntil fire år. Det å lovfeste dette vil bedre forutberegneligheten for den enkelte mottaker og sikre likebehandling. Arbeidsavklaringspenger skal gi inntektssikring i en overgangsfase mens mottaker får oppfølging med sikte på å komme i arbeid. Departementet mener derfor at en ikke bør kunne gjenoppta denne ytelsen etter svært lange avbrudd, slik som mottakere av tidsbegrenset uførestønad kan i dag. Det er på den andre siden viktig at perioden for når en kan gjenoppta ytelsen, ikke settes så kort at det åpner for at enkelte mottakere kan avbryte det fastsatte løpet og friskmelde seg for en svært kort periode, og deretter søke om å få innvilget arbeidsavklaringspenger på nytt med ny tre varighet på fire år. Det holdes fast ved at hele saken bør vurderes på nytt når ytelsen har vært stanset i 52 uker. Det presiseres at også personer som har mottatt foreldrepenger kan gjenoppta den arbeidsrettede aktiviteten uten at det må settes fram nytt krav om ytelse, forutsatt at arbeidsavklaringspenger ikke har vært stanset i mer enn 52 uker.

Det understrekes at endringer i brukerens helse eller bistandsbehov alltid vil måtte føre til at Arbeids- og velferdsetaten vurderer om disse endringene tilsier at aktivitetsplanen bør justeres, eller om ytelsen bør stanses.

Det foreslås at det må settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger eller tilleggsstønader dersom ytelsene har vært stanset i mer enn 52 uker. Videre foreslås det at det må settes fram et nytt krav om arbeidsavklaringspenger dersom saken er avsluttet med et endelig avslag, personen er ferdig avklart, eller personen har fått innvilget arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid.

Det vises til § 11-20.

2.12 Opphold i institusjon og straffegjennomføring

2.12.1 Opphold i institusjon

2.12.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Dagens bestemmelser om reduksjon av ytelse under opphold i institusjon er lite forutsigbare. Hensikten med unntak har vært å unngå at mottaker får økonomiske problemer i tillegg til helseproblemene. Dette hensynet kan ivaretas bedre ved å utsette tidspunktet for reduksjon til tre måneder etter innlegg-

sesmåneden, slik det blir gjort for sykepenge. For å harmonisere regelverket for reduksjon av midlertidige ytelse under opphold i institusjon ytterligere, foreslås det at også det øvrige regelverket for reduksjon av arbeidsavklaringspenger tar utgangspunkt i dagens regelverk for sykepenge.

En bør ikke knytte bestemmelsen opp til "gjennomføring av planlagt aktivitet" og foreslår derfor at denne formuleringen erstattes av "medlem som mottar arbeidsavklaringspenger".

Departementet er enig i at hensynet til likebehandling av brukerne kan tilsi at vurderingstemaene objektiviseres. Det vises imidlertid til at en ved utformingen av regelverket også må ta hensyn til at resultatet må bli rimelig for den enkelte. Regelverket for de midlertidige ytelsene bør så langt som mulig være likt, men det minnes om at sykepengene blant annet skiller seg fra de andre midlertidige ytelsene ved at det ikke gis barnetillegg.

Det foreslås at arbeidsavklaringspengene skal reduseres dersom mottaker oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, men at dette likevel ikke skal gjelde for medlemmer som forsørger ektefelle eller har krav på barnetillegg. Arbeidsavklaringspengene skal gis uten reduksjon for innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene og at de deretter skal bli redusert med 50 pst. inntil institusjonsoppholdet avsluttes. Dersom medlemmet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, skal det gis reduserte arbeidsavklaringspenger fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Arbeids- og velferdsetaten skal kunne bestemme at arbeidsavklaringspengene likevel ikke skal reduseres dersom medlemmet har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a.

Det vises til § 11-21.

2.12.2 Straffegjennomføring

2.12.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det foreslås at personer som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, ikke skal ha rett til arbeidsavklaringspenger. Det skal likevel gis arbeidsavklaringspenger hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20. Arbeidsavklaringspenger skal tilstås ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom dersom vilkårene for øvrig er oppfylt, og at det samme skal gjelde ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Det vises til § 11-22.

2.13 Forholdet til andre ytelser

2.13.1 *Forholdet til andre folketrygdytelse som skal sikre inntekt*

2.13.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Det er viktig at regelverket i folketrygdloven er utformet slik at det lønner seg å være i arbeid framfor å motta trygdeytelser. Ordninger som innebærer at en person kan motta mer enn én full folketrygdytelse, støtter ikke opp om dette. Det er i folketrygdloven bestemmelser som forutsetter at en ikke skal kunne motta mer enn én full folketrygdytelse. Bestemmelsene om hvordan arbeidsavklaringspengene skal beregnes i tilfeller der personen har rett til flere folketrygdytelse, må ta høyde for dette samtidig som det sikres at personen ikke kommer dårligere ut enn hvis vedkommende bare hadde rett til én ytelse.

Folketrygdytelsene beregnes i dag på ulike måter. Dette gjør at det ikke alltid er åpenbart hvordan en eventuell reduksjon skal skje. Det bør gå tydelig fram av loven hva som skal skje dersom en person har rett til to folketrygdytelse, og det er derfor mest hensiktsmessig å regulere forholdet mellom hele ytelse og forholdet mellom reduserte ytelse i to bestemmelser.

En bør i kapittel 11 ha generelle regler om hva som skal skje med arbeidsavklaringspengene når en samtidig har rett til en annen ytelse. Det er mest hensiktsmessig å regulere forholdet mellom arbeidsavklaringspenger og dagpenger under arbeidsløshet i kapittel 4.

2.13.1.1.1 *Forholdet mellom hele ytelse*

Det foreslås at personer som har rett til arbeidsavklaringspenger, og samtidig fyller vilkårene for en annen full folketrygdytelse som skal dekke samme inntektstap i samme tidsrom, som i dag, skal kunne velge hvilken ytelse de ønsker å motta. Videre foreslås det at det presiseres at fulle sykepenger av deltidsstilling i denne sammenhengen skal anses som en redusert ytelse.

2.13.1.1.2 *Forholdet mellom reduserte ytelse*

Når en person samtidig har rett til arbeidsavklaringspenger og en annen redusert ytelse fra folketrygden, foreslås det at arbeidsavklaringspengene skal beregnes som en full ytelse, og deretter reduseres med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør av full ytelse. I forslaget til lovtekst til § 11-24 brukes begrepet "reduert ytelse". Dette er ikke helt dekkende for personer som er 100 pst. sykmeldt i forhold til en deltidsstilling. I vanlig språkbruk vil imidlertid en person som bare er arbeidsufør i forhold til en del av sin fulle arbeidsevne anses å ha en redusert ytelse. Begrepet "reduert ytelse" gir best uttrykk for

hva som skal reguleres. Bestemmelsen om forholdet til andre reduserte folketrygdytelse må også ses i sammenheng med reglene om reduksjon av ytelse på grunn av samtidig arbeid, jf. § 11-18 og reglene om reduksjon av ytelse på grunn av ytelse fra arbeidsgiver, jf. § 11-19.

I situasjoner der en person både har krav på arbeidsavklaringspenger og uførepensjon skal arbeidsavklaringspengene inkludert eventuelt barnetillegg beregnes som en full ytelse.

Det foreslås at personer som har rett til fulle arbeidsavklaringspenger, og samtidig fyller vilkårene for en annen full folketrygdytelse som skal dekke samme inntektstap i samme tidsrom, skal kunne velge hvilken ytelse de ønsker å motta. Det skal gis reduserte arbeidsavklaringspenger til personer som mottar reduserte ytelse fra folketrygden, og at fulle sykepenger for en deltidsstilling skal anses som en redusert ytelse. Arbeidsavklaringspengene skal i slike tilfeller beregnes som en full ytelse, og deretter reduseres med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør. Arbeidsavklaringspengene for personer som er delvis sykmeldte skal reduseres med den prosentandel som sykmeldingen utgjør av full stilling. Tidspunktet da arbeidsevnen ble redusert i forhold til arbeidsavklaringspengene skal legges til grunn dersom personen har rett til både arbeidsavklaringspenger og gradert uførepensjon, forutsatt at dette tidspunktet og uføretidspunktet i forhold til uførepensjon ligger innenfor de samme tre årene. Arbeidsavklaringspenger skal reduseres med tilsvarende beløp når personen samtidig får barnepensjon etter lovens kapittel 18. Det skal kunne gis forskrift om forholdet mellom arbeidsavklaringspenger og andre reduserte ytelse fra folketrygden. Det vises til §§ 11-23 og 11-24.

Med ny alderspensjon i folketrygden innføres det en fleksibilitet i systemet med mulighet for pensjoneering allerede fra 62 år. Det nye systemet bygger på at en fritt skal kunne kombinere pensjon og arbeidssinntekt, uten reduksjon av trygdeytelsen. I det videre arbeidet med pensjonsreformen vil det vurderes hvordan den nye alderspensjonen skal påvirke retten til folketrygdens midlertidige ytelse etter fylte 62 år.

2.13.2 *Forholdet til ytelse etter annen lovgivning*

2.13.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Folketrygden skal sikre inntekt og dekke utgifter i bestemte situasjoner. Folketrygden skal ikke dekke utgifter som andre instanser har hovedansvar for å dekke. Folketrygdens ytelse skal være subsidier. Forholdet mellom arbeidsavklaringspenger og ventelønn og vartpenger bør ikke reguleres i folketrygdloven. Et av hovedgrepene i St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering, er en generell frikob-

ling av livsoppholdsytelser fra tilleggsstønader og andre virkemidler. Tilleggsstønadene etter folketrygdloven kapittel 11 skal også kunne kombineres med basisytelse etter forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven (individstønad). Det er varslet en egen gjennomgang av de ulike stønadene. Retten til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal falle bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet i annen lovgivning, og det skal kunne gi forskrift om avgrensningen av bestemmelsen. Det vises til arbeidet med gjennomgangen av tjenestetpensjonsordningene. Det vil i lys av utvalgets konklusjoner kunne bli aktuelt å komme tilbake til forholdet mellom arbeidsavklaringspenger og offentlige tjenestetpensjoner.

2.14 Særregler ved yrkesskade

2.14.1 *Departementets vurderinger og forslag*

Bestemmelsene om yrkesskade gir særlige regler for innvilgelse og beregning av rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad når nedsettelsen av arbeidsevnen skyldes yrkesskade.

Det arbeides med et forslag som innebærer at dagens yrkesskaderegler i folketrygden og yrkesskadeforsikringen slås sammen til én ny arbeidsskadeforsikring, og hvor en uavhengig enhet i offentlig regi avgjør krav om erstatning. Høringsfristen var 1. oktober 2007. Det tas sikte på å sende på ny høring et utdypet forslag til organisatorisk modell. Personer som får en yrkesskade etter at ny arbeidsskadeordning er iverksatt, vil få sine rettigheter regulert etter ny lov.

Målet for alle mottakere av arbeidsavklaringspenger er at de skal komme i arbeid. Normalt forutsetter dette at mottaker skal delta i aktivitet for å nå dette målet og få relevant oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger er at mottaker som hovedregel skal oppholde seg i riket. Det er ikke hensiktsmessig å videreføre et unntak fra kravet om opphold i riket når nedsettelsen av arbeidsevnen skyldes yrkesskade.

Personer som har nedsatt arbeidsevne på grunn av yrkesskade eller yrkessykdom skal få arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader selv om de ikke fyller vilkårene for forutgående medlemskap, og at arbeidsavklaringspenger skal kunne gis ved uføregrader helt ned til 30 pst. Arbeidsavklaringspengene skal beregnes etter de alminnelige reglene i kapittel 11, men at beregningsgrunnlaget ikke skal settes lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet. Hele ytelsen skal beregnes etter særreglene for yrkesskader dersom den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som ikke skyldes yrkesskade eller yrkessykdom er under 30 pst.

Det vises til § 11-26.

3. ARBEIDSEVNEVURDERINGER OG AKTIVITETSPLANER

3.1 Arbeidsevnevurderinger

3.1.1 *Departementets vurderinger og forslag*

Arbeids- og velferdsetaten må ta stilling til om vilkårene for å få de godene den forvalter er oppfylt. En systematisk vurdering av brukerens ressurser og bistandsbehov vil være et nyttig redskap for å sikre riktige avgjørelser med hensyn til hvilke tiltak og tjenester den enkelte bør få og med hensyn til hvilken livsoppholdsytelse vedkommende har rett til. Det å lovfeste at personer som henvender seg til NAV-kontoret skal ha rett til en systematisk kartlegging av sitt behov for bistand, vil innebære en styrking av brukerens rettigheter. Det forutsettes at arbeidsevnevurderingen legges opp bredt, og at etaten innhenter nødvendig kompetanse utenfra. Det understrekes at også personer som på vurderingstidspunktet antas å stå langt fra arbeid skal ha rett til å få kartlagt sitt behov for bistand. Det har ikke vært meningen at bestemmelsen skal utelukke brukere med ansettelsesforhold som trenger bistand til å beholde arbeid. Formuleringen "for å komme i arbeid" er ment å inkludere både personer som er i jobb og personer som ikke er det. For å unngå tvil foreslås det at bestemmelsen endres slik at en benytter den samme formuleringen som i utkastet til folketrygdloven §§ 11-5 og 11-6 dvs. "beholde eller skaffe seg" arbeid.

Det er viktig at brukerens interesser og rettssikkerhet ivaretas på en god måte. Behovs- og arbeidsevnevurderingene skal primært være verktøy som skal gi arbeids- og velferdsforvaltningen et best mulig grunnlag for å prioritere tiltaksressursene og for å tildele økonomiske ytelser. Det anses derfor ikke som hensiktsmessig å regulere selve gjennomføringen av behovs- og arbeidsevnevurderingene i loven. Det er imidlertid behov for å tydeliggjøre hva det skal tas stilling til før det fattes vedtak, blant annet for å få klarere fram hva brukerne eventuelt kan klage på. Dette også for å sikre god kvalitet på vurderingen og likebehandling.

Behovs-/arbeidsevnevurderingene og aktivitetsplanene skal ha høy kvalitet. Det er lagt opp til at det bare er brukere som får fastslått at de har et bistandsbehov som skal ha rett til en aktivitetsplan. Da personer som får fastslått at de ikke har et bistandsbehov vil kunne ha interesse av å kunne klage på Arbeids- og velferdsetatens vurdering er det ikke hensiktsmessig å knytte klageadgangen til den utarbeidede aktivitetsplanen. Dette vil kunne ivaretas ved at det nedfelles i loven hva Arbeids- og velferdsetaten skal vurdere, og at brukeren skal kunne påklage den endelige vurderingen til nærmeste forvaltningsorgan eller det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Behovs- og arbeidsevnevurderingene skal gi svar på om personens arbeidsevne er nedsatt og hvilket omfang en eventuell nedsettelse har. Behovs-/arbeidsevnevurderingene må tilpasses individuelt. Mange brukere som oppsøker arbeids- og velferdsforvaltningen har små eller ingen bistandsbehov. Med det store antallet brukere arbeids- og velferdsforvaltningen betjener, er det avgjørende at bistandsbehovet avklares hurtig slik at det ikke settes inn mer ressurser enn nødvendig.

Behovsvurderingen skal samtidig identifisere brukere som har et mer omfattende bistandsbehov. Der brukeren har behov for bistand for å komme i arbeid er det vesentlig at dette avklares tidlig, og at hensiktsmessige og målrettede virkemidler iverksettes. For å sikre en reell brukermedvirkning, en kvalitativt god avklaring og en likeverdig tjeneste er det vesentlig at det bygges opp en metodikk for arbeidsevnevurderinger som både ivaretar oppfølgingen av den enkelte bruker og som bidrar til forutsigbare og rasjonelle forvaltningsrutiner.

For personer som er aktuelle for kvalifiseringsprogram vil det generelle vedtaket om brukers bistandsbehov i tillegg inneholde en vurdering av at personen kan ha behov for tett og koordinert bistand, og at deltakelse i kvalifiseringsprogram kan være hensiktsmessig og nødvendig for å styrke vedkommendes mulighet for deltakelse i arbeidslivet. Kvalifiseringsprogrammet må sees i sammenheng med retten til individuell plan der det er behov for et tverrfaglig og koordinert tjenestetilbud.

For personer som er aktuelle for arbeidsavklaringspenger vil det generelle vedtaket om brukers bistandsbehov, i tillegg utdype omfanget av den delen av arbeidsevnedsettelsen som skyldes medisinske forhold, og en vurdering av at behandling og arbeidsrettede tiltak antas å ville kunne bedre mulighetene for at vedkommende kommer i arbeid.

For personer som er aktuelle for uførepensjon, vil det generelle vedtaket om brukers bistandsbehov i tillegg si noe om omfanget og varigheten på den delen av arbeidsevnedsettelsen som skyldes medisinske forhold, og gi en vurdering av at (ytterligere) medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak ikke antas å kunne føre til at inntektsevnen bedres.

Behovs- og arbeidsevnevurderingen gir et bilde av situasjonen på vurderingstidspunktet og det vil derfor kunne være nødvendig å foreta ny vurdering.

Behovs- og arbeidsevnevurderingene skal bidra til avklaring av brukers ressurser og barrierer, og skal peke mot de virkemidler som er nødvendige for at brukeren skal kunne komme i arbeid og må tilpasses individuelt. De bør også bidra til å gi brukeren et realistisk bilde av sine muligheter for å komme i arbeid, og hvilken bistand de kan forvente å få av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Det foreslås at det skal gå fram av loven at det gjennom behovs-/arbeidsevnevurderingen skal kartlegges om arbeidsevnen er nedsatt og eventuelt hvor mye, og hvilke ressurser og hindre brukeren har for å møte de krav som stilles for at vedkommende skal komme i arbeid. Det skal gå fram av vurderingen hva som eventuelt skal til for å overvinne hindringene og hvilket sluttmaal personen skal ha. Det foreslås videre at hovedretningen på den eventuelle bistanden skal angis.

Disse vurderingene vil i de fleste tilfellene bli nedfelt i ett vedtak eller flere separate vedtak dersom dette anses som mer hensiktsmessig.

Brukeren vil kunne klage dersom forvaltningen etter den innledende behovsvurderingen kommer til at vedkommende ikke har behov for bistand for å komme i arbeid. Brukeren kan videre klage dersom forvaltningen, etter å ha gjennomført en mer omfattende arbeidsevnevurdering, kommer til at vedkommende ikke har et bistandsbehov, eller dersom brukeren mener at bistandsbehovet er et annet enn det forvaltningen er kommet fram til. Forslaget vil sikre at det foretas grundige vurderinger i forkant av beslutningen om eventuelle tiltak, og at brukerne gis en bedre mulighet for å korrigere forvaltningens skjønnsvurderinger. Forslagene ivaretar i tillegg hensynene til likebehandling og brukermedvirkning.

Vurderingen etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven vil være en faglig vurdering av personens arbeidsevne og bistandsbehov. Det skal fortsatt gjøres en selvstendig vurdering av om vilkårene for å få livsoppholdsytelser og arbeidsmarkedstjenester er oppfylt før det fattes vedtak om tildeling av en livsoppholdsytelse eller en arbeidsmarkedstjeneste.

I prinsippet vil det for brukere som er aktuelle for helserelaterede folketrygdytelser bli fattet vedtak om den nedsatte arbeidsevnen både etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a og etter folketrygdloven. De ulike tjenester og ytelser har imidlertid ulike vilkår, og brukeren kan derfor få ulike konklusjoner i vedtak etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven og folketrygdloven. Det legges til grunn at disse vedtakene normalt vil bli formidlet til brukeren samtidig. Brukeren vil i prinsippet også ha to ulike løp for å påklage vedtaket: Begge vedtakene kan påklages til nærmeste overordnede forvaltningsorgan eller det organ Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtaket etter folketrygdloven kan i tillegg ankes til Trygderetten. Hvis brukeren velger å bruke begge klagemulighetene, kan det i teorien tenkes at han eller hun kan få to ulike vedtak i klagesaken. I praksis vil de fleste brukere antakelig velge å påklage vedtaket etter folketrygdloven fordi det er det som eventuelt utløser rett til ytelse.

I høringsnotatet er det varslet at Trygderettens kompetanse vil bli vurdert i forbindelse med vurde-

ringen av om det bør innføres et felles klagesystem for arbeids- og velferdsforvaltningen.

Plikten til å medvirke ved arbeidsevnevurderingen og utarbeidelsen av aktivitetsplanen bør knyttes til retten til livsoppholdsytelse og tiltak, og at det ikke bør være en plikt i seg selv.

Alle som henvender seg til arbeids- og velferdsforvaltningen, og som ønsker eller trenger bistand for å beholde eller skaffe seg arbeid, har rett til å få vurdert sitt behov. Videre at brukere som har behov for en mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov skal ha rett til å få en arbeidsevnevurdering. Det foreslås at brukeren skal få en skriftlig vurdering av om arbeidsevnen er nedsatt og eventuelt hvor mye, samt av sine ressurser og hindringer for å komme i arbeid, behov for bistand og målet for og retningen på den eventuelle bistanden. Denne vurderingen skal kunne påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Det foreslås at Arbeids- og velferdsetaten skal ha ansvaret for å gjennomføre behovs- og arbeidsevnevurderingene.

Det vises til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

3.2 Aktivitetsplaner

3.2.1 Departementets vurderinger

Målet er at så mange som mulig, ved hjelp av hensiktsmessig bistand og målrettet oppfølging, skal komme i arbeid. En viktig forutsetning er at mottakeren er motivert og selv deltar aktivt i prosessen. Det er viktig at mottakeren helt fra starten trekkes inn i prosessen med å konkretisere hva slags arbeid som skal være målet, og i planleggingen av hvordan målet skal nås. Det skal tas utgangspunkt i brukerens ressurser og barrierer sett opp mot mulighetene på arbeidsmarkedet. Prinsippet om geografisk og yrkesmessig mobilitet skal legges til grunn.

Aktivitetsplanen skal erstatte dagens handlingsplan for yrkeshemmede arbeidssøkere, og den individuelle oppfølgingsplanen for mottakere av rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Planen skal, som i dag, være et arbeidsverktøy og ikke i seg selv gi brukeren rett til de tiltak og aktiviteter som er beskrevet i planen. Planen må følges opp med beslutninger om tildeling av tiltak, tjenester og ytelser. Det skal videre, som i dag, ved innvilgelsen av en livsoppholdsytelse fastsettes hvilke aktivitetskrav som skal stilles til mottakerne. Man kan klage på at det ikke er utarbeidet aktivitetsplan, men ikke på innholdet i planen.

Brukere som har fått fastslått at de har et bistandsbehov skal ha rett til en aktivitetsplan. Det skal imidlertid ikke utarbeides aktivitetsplaner for personer som har rett til kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven kapittel 5 A. Det foreslås at Arbeids-

og velferdsetaten skal ha ansvaret for at vurderingene blir gjennomført, at aktivitetsplanene blir utarbeidet og at etaten, dersom brukere samtidig har krav på en individuell plan etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 15, skal legge til rette for at aktivitetsplanen og den individuelle planen så langt som mulig blir samordnet. Det foreslås dessuten at departementet skal kunne gi forskrifter om innholdet i arbeidsevnevurderingen.

Det vises til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

4. IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Departementet tar sikte på at lovendringene skal tre i kraft i løpet av 2009.

4.1 Overgangsregler

4.1.1 Arbeidsavklaringspenger og tilleggstønader

4.1.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

For å sikre at mottakerne av løpende ytelser ikke går nevneverdig ned i ytelse når de nye reglene trer i kraft, er det nødvendig med overgangsregler. Det er hensiktsmessig å forskriftsfeste overgangsregler. Det er samtidig viktig, både for brukerne og etaten, at overgangsperioden med fire ulike oppfølgingssystemer og ulike rutiner ikke blir for lang. Det legges opp til at mottakerne i utgangspunktet skal få saken ansett som en overgangssak ut vedtaksperioden, men at overgangsperioden ikke skal vare lenger enn til 31. desember 2011.

Det legges opp til at krav om ytelser som fremmes etter at den nye ytelsen har trådt i kraft, skal behandles etter de nye bestemmelsene, og at det samme skal gjelde dersom en person søker om ytelse før endringsloven trer i kraft, men ikke fyller vilkårene for ytelsen før etter ikrafttreddelsen av endringsloven. Det legges videre opp til at alle som mottar rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad når den nye ytelsen trer i kraft skal overføres til arbeidsavklaringspenger. Det innebærer blant annet at mottakerne som hovedregel skal sende meldeskort og at ytelsene skal utbetales etterskuddsvis hver fjortende dag. For dem som mottar rehabiliterings- eller attføringspenger vil overgangen til arbeidsavklaringspenger ikke medføre noen endring i beregningen av ytelsen. For dem som mottar tidsbegrenset uførestønad vil overgangen til arbeidsavklaringspenger innebære endringer i barnetillegg og skatteregler. Det legges derfor opp til at disse skal få fastsatt et beregningsgrunnlag som gir om lag samme netto ytelse som de fikk tidligere.

Det foreslås at mottaker skal få beholde det barnetillegget vedkommende eventuelt har når regelverket for den nye ytelsen trer i kraft. Dette innebærer at det ikke skal foretas en ny behovsprøving av barnetillegg ved endringer i egen eller ektefelles inntekt, endringer i sivilstand og så videre etter at loven er trådt i kraft. Dersom retten til barnetillegg faller bort i løpet av overgangsperioden vil en miste den delen av ytelsen som skriver seg fra dette. Får man et nytt barn etter ikrafttredelsen av den nye ytelsen, vil en få det nye standardiserte barnetillegget for dette barnet. Forslaget innebærer også at en ikke skal kunne velge å få barnetillegg etter det regelverket som gir gunstigst utfall for den enkelte.

Ved fastsettelsen av dette beregningsgrunnlaget skal det tas hensyn til bortfall av særfradrag ved uførehet og forsørgingstillegget for ektefelle og barn. Det vil imidlertid ikke være mulig å ta hensyn til andre individuelle skattevirkninger av endringsforslaget.

Det legges dessuten opp til at tidligere mottakere av tidsbegrenset uførestønad som har en sak som anses for å være en overgangssak, får kompensert bortfallet av friinntekten ved at de får rett til å arbeide 16 timer per meldeperiode uten at dette fører til at ytelsen reduseres.

Det legges videre opp til at personer som har fått innvilget stønad til arbeidstrening, fadder eller skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr før stønadene overføres til ny forskrift om arbeidsrettede tiltak, skal kunne få disse stønadene ut vedtaksperioden.

Det legges videre opp til at også personer som har saker som anses som overgangstilfeller etter forskrift 11. september 2001 nr. 1078 om overgangsregler i forbindelse med nye bestemmelser i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd, kapittel 11 – ytelser under yrkesrettet attføring, overføres til arbeidsavklaringspenger når den nye ytelsen trer i kraft. Det legges dessuten opp til at overgangsreglene for stønad til husholdsutgifter etter samme forskrift skal avvikles når den nye ytelsen trer i kraft.

Der det ikke fastsettes særskilte overgangsregler, vil beregning og utbetaling skje etter de nye reglene i lov og forskrift selv om mottakerens sak i utgangspunktet anses som en overgangssak.

4.1.2 Oppsatt uførepensjon fra Statens Pensjonskasse

Det legges opp til at det skal gis overgangsregler for personer, som når arbeidsavklaringspengene trer i kraft, har mottatt tidsbegrenset uførestønad og oppsatt uførepensjon fra Statens Pensjonskasse.

5. KOMITEENS MERKNADER

Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader

Komiteen har merket seg at det foreslås å erstatte dagens rehabiliteringspenger, ytelser under yrkesrettet attføring og tidsbegrenset uførestønad med arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader. Komiteen ser det som viktig at formålet med arbeidsavklaringspenger skal være å sikre inntekt for personer mens de får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid. Komiteen viser videre til at formålet med tilleggsstønadene skal være å kompensere for bestemte utgifter i forbindelse med gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak.

Komiteen peker på at det skal være en årsaksammenheng mellom den nedsatte arbeidsevnen og helseproblemene, men at det i dette ikke kreves at sykdom, skade eller lyte er hovedårsaken til den reduserte arbeidsevnen, men at helseproblemene er en vesentlig medvirkende årsak. Komiteen viser til at arbeidsavklaringspenger forbeholdes personer som har mer enn rent forbigående problemer med å komme i arbeid. Komiteen understreker at det skal tilbys bistand og oppfølging til den som mottar arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader, og at dette skal bidra til å sette vedkommende i stand til å komme tilbake i arbeid. Motivasjon og egeninnsats er viktig for å realisere dette målet. Komiteen viser til at mottakere av arbeidsavklaringspenger skal bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid. Komiteen understreker at de krav som stilles til egenaktivitet, aktivitetsplikten, tilpasses den enkeltes funksjonsnivå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter intensjonen om at det skal legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, interesser, ønsker, muligheter for å gå tilbake til nåværende arbeidsgiver, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder. Disse medlemmer støtter videre at det ikke skal være helsetilstanden i seg selv som er avgjørende, men at arbeidsevnen er nedsatt varig eller for lang tid og at mottakere skal vurderes i forhold til ethvert arbeid de er i stand til å utføre.

Disse medlemmer viser til at Kreftforeningen uttaler i sitt høringsnotat:

"For enkelte alvorlig og langvarig syke er aktivitetsplikt ikke realistisk for behandlingen og rehabiliteringen eventuelt gir resultater som tilsier at arbeid og aktivitet er aktuelt. For mange er ro og restitusjon uten krav og sanksjoner helt avgjørende for å komme tilbake til en normalisert tilværelse etter krevende sykdom".

Disse medlemmer understreker viktigheten av at mottakere av arbeidsavklaringspenger bidrar

aktivt i prosessen med å komme i arbeid, og at det skal gå fram av loven at krav til egenaktivitet skal tilpasses den enkeltes funksjonsnivå.

Komiteen viser til at dersom et aktivitetskrav ikke er oppfylt, vil det kunne fattes vedtak om at retten til ytelse faller bort inntil vilkårene igjen er oppfylt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser videre til at fravær på inntil én dag per meldeperiode og fravær som skyldes sykdom, ikke skal føre til reduksjon av ytelsen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, peker på at bakgrunnen for denne regelen ikke er at alle mottakere av ytelsen skal ha rett til å ta fri en dag i hver meldeperiode. Begrunnelsen for bestemmelsen er at de fleste deltakere i arbeidsmarkedstiltak er i tiltak på heltid og at de, i likhet med arbeidstakere, har behov for å be seg fri fra jobben for å utføre private gjøremål som bare kan utføres på dagtid. Alternativene til bestemmelsen som er foreslått videreført fra dagens utføringsregelverk, er å lage en lang liste over forhold som gir rett til å ta fri fra tiltaket, eller å bruke administrative ressurser på å avgjøre søknader om velferdspolisjon.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmet fra Høyre, peker på at aktivitetskravene skal tilpasses den enkelte mottaker, og at det i praksis er lite hensiktsmessig å la bagatellmessige brudd føre til stans i ytelsen når det er fastslått at vedkommende trenger bistand og oppfølging for å komme i arbeid. Dette flertallet vil videre presisere at hvis mottakeren har hatt god grunn til å bryte aktivitetskravet, og det har skjedd stans i utbetalingen, skal vedkommende få etterbetalt ytelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Regjeringens forslag om at fravær på inntil én dag pr. meldeperiode (14 dager) ikke skal føre til redusert ytelse. Dette vil i realiteten legitimere én dags fravær, hver fjortende dag, noe som er uheldig. Disse medlemmer mener adgangen til fravær skal begrenses til å gjelde dokumentert sykefravær eller som skyldes dokumenterte "sterke velferdsgrunner".

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende endring i § 11-9:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-9 skal lyde:

Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til reduksjon av ytelsene. Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, må dokumenteres."

Disse medlemmer peker på at arbeidsavklaringspenger i intensjonen for loven defineres som ytelse for tapt arbeidsinntekt. Disse medlemmer deler ikke flertallets begrunnelse når de uttaler at mottakere skal ha rett til én dags fravær i løpet av en fjorten dagers periode, fordi en "har behov for å be seg fri fra jobben for å utføre private gjøremål som bare kan utføres på dagtid." Disse medlemmer ber flertallet redegjøre for hvilke "gjøremål" dette i så fall er snakk om, og på hvilken måte disse skiller seg fra gjøremål arbeidstakere for øvrig må tilpasse en arbeidshverdag. Det forventes at helseoppfølging og andre forhold som er viktig i selve avklaringsarbeidet er ting som vil legges inn i den individuelle oppfølgingen av hver enkelt mottaker av arbeidsavklaringspenger, og sånn sett ikke rammes av en innstramming av fraværsmuligheten.

Komiteen legger vekt på at arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader skal kunne gis så lenge det er påkrevd for at vedkommende skal kunne gjennomføre nødvendig aktivitet med sikte på å komme i arbeid, men likevel ikke lenger enn i fire år.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Høyre, viser til at det i forskrift skal fastsettes at vedtak om arbeidsavklaringspenger innenfor en slik ytre varighet som hovedregel skal fastsettes for maksimalt ett år om gangen. Flertallet vil understreke betydningen av bedre og tettere oppfølging, og at dette skal føre til at flere klarer å komme tilbake i arbeid, og presiserer at varigheten av stønadsperioden som hovedregel skal fastsettes ut fra en konkret vurdering av den enkeltes muligheter og behov for bistand.

Komiteen vil understreke at mange mottakere vil trenge lengre tid enn andre for å komme i arbeid, og komiteen viser i den sammenheng til at det i særlige tilfeller skal være mulig med en forlengelse av vedtaksperioden.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til § 11-10 og mener vedtakslengde bør reguleres sterkere i lovteksten. Regjeringens forslag legger opp til en ytre varighet for arbeidsavklaringspenger, men at dette skal formuleres gjennom forskrift.

Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn følgende forslag til tillegg til § 11-10:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-10 nytt annet ledd skal lyde:

Vedtak om arbeidsavklaringspenger kan fattes for inntil ett år om gangen. I særskilte tilfeller kan det fattes vedtak med lengre varighet.

Annet og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd."

Komiteen viser til at det ved innvilgelse av arbeidsavklaringspenger skal fastsettes tidspunkter der Arbeids- og velferdsetaten sammen med mottakeren skal vurdere om mottakeren har den ønskede progresjonen med hensyn til å komme i arbeid. Disse punktene kalles for oppfølgingstidspunkter og skal gå fram av loven, mens innretningen av oppfølgingen skal fastsettes i forskrift. Komiteen understreker at det er viktig med en tett og nær dialog mellom etat og mottakeren av arbeidsavklaringspenger. Komiteen peker på at det er den enkeltes behov som skal stå i sentrum for oppfølgingen og at hyppigheten av møter eller kontakt avhenger av dette. Komiteen viser videre til at egenrapportering gjennom meldkort, arbeidsevnevurderingen og aktivitetsplanen vil være en naturlig del av dette.

Komiteen viser til at det foreslås at det som hovedregel skal være et krav om at man oppholder seg i Norge mens man mottar arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønad. Komiteen støtter forslaget om at det allikevel skal kunne gis ytelse dersom man oppholder seg i utlandet fordi egnet behandling eller opplæring skjer der eller fordi det av helsemessige årsaker fremmer aktivitetsplanen. Komiteen støtter videre kravet, som er lagt inn, om at oppholdet i utlandet må være forenlig med gjennomføringen av aktivitetsplanen og at oppfølging og kontroll kan gjennomføres. Komiteen viser til at spesielt Handikapforbundet har vært opptatt av denne muligheten, og komiteen støtter dette. Det presiseres imidlertid at det er de helsemessige årsaker, mangel på tilbud eller lang ventetid i Norge som må være årsaker til at et eventuelt vedtak om behandling/skolering i utlandet gjøres.

Komiteen viser til at det sammen med arbeidsavklaringspenger skal kunne gis stønader til dekning av ekstrautgifter som følger av gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak (tilleggsstønader). Komiteen viser til at stønad til dekning av utgifter til reise, bo-utgifter og barnetilsyn fortsatt skal reguleres i folketrygdloven og overslagsbevilges, mens stønader til arbeidstrening, fadder og skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr flyttes til forskrift i hjemmel i

arbeidsmarkedsloven. Komiteen vil peke på at det er viktig at mottakere av arbeidsavklaringspenger får dekket nødvendige utgifter, og understreker at selv om tilleggsstønadene reguleres gjennom forskjellige regelverk, skal dette ikke være til hinder for at vedkommende får gjennomført de planlagte aktiviteter for å komme tilbake i arbeid. Komiteen viser til den varslede gjennomgangen av klage- og ankesystemet i arbeids- og velferdsforvaltningen, og at Trykderettens kompetanse også skal vurderes. Komiteen peker på nødvendigheten av å ha et klage- og ankesystem som sikrer den enkelte bruker rettferdig behandling og det tilbudet de faktisk har krav på og behov for.

Komiteen støtter at inngangskravet til arbeidsavklaringspenger skal være at arbeidsevnen er nedsett med minst halvparten og bygger på rettigheter opparbeidet i Folketrygden. Videre kan ytelsen gis til dem som har behov for aktiv behandling eller arbeidsrettet tiltak, eller etter å ha prøvd slike tiltak fortsatt skal anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging av Arbeids- og velferdsetaten. Komiteen viser videre til at arbeidsavklaringspenger skal kunne gis i ventetid før aktiv behandling eller et arbeidsrettet tiltak starter, og i ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplaner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser også til at arbeidsavklaringspenger skal kunne gis i inntil fire måneder når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon, og at perioden skal kunne forlenges i inntil fire måneder dersom krav om uførepensjon ikke er behandlet innen den fastsatte vedtaksperioden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ikke bortfall av arbeidsavklaringspenger mens behandling av søknad om uførepensjon er til vurdering. Disse medlemmer mener tvert imot at dersom man ikke i løpet av åtte måneder har greid å gjøre ferdig vedtak om uføretrygd, kan ikke den enkelte lastes for dette ved å bli stående uten inntekt. Det er svært viktig at dette arbeidet prioriteres, slik at man unngår unødvendig ventetid på endelig vedtak. Disse medlemmer er kjent med at det forekommer at personer står uten inntekt i påvente av endelig vedtak på uførepensjon, med dagens ordning. Å bruke en tidsfrist hvor virkemiddelet er å frata noen livsgrunnlaget, slik regjeringspartiene viser til i sine merknader, er ikke en akseptabel metode å bruke for å oppnå kortere saksbehandlingstid ved NAV. Det fremmes på denne bakgrunn forslag om at arbeidsavklaringspengene skal løpe inntil endelig vedtak om uføretrygd er gjort.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-13 annet ledd bokstav c første punktum skal lyde:

Når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at perioden der en kan få en midlertidig ytelse i påvente av å få avgjort en søknad om uførepensjon, har blitt utvidet flere ganger. Flertallet viser videre til at perioden er foreslått doblet i forhold til det som gjelder på atferingspenger i dag. For den enkelte bruker er det viktig ikke å bli stående uten noen form for livsoppholdsytelse mens en venter på å få avklart om en får innvilget uførepensjon. Det er imidlertid også viktig at en innen rimelig tid får avklart om en har krav på uførepensjon. En begrensning i hvor lenge den midlertidige ytelsen skal kunne gis på slike vilkår, vil kunne bidra til at søknaden blir behandlet innen rimelig tid. Flertallet understreker at disse regelendringene ikke må føre til økte restanser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig i at det bør settes en øvre grense for hvor lenge arbeidsavklaringspenger kan gis i påvente av behandling av søknad om uførepensjon. Innenfor en periode på fire pluss fire måneder mener disse medlemmer at Arbeids- og velferdsetaten bør kunne garantere at alle søknader om uførepensjon fra personer som mottar arbeidsavklaringspenger vil bli avklart, og også kompensere søker for bortfall av inntekt dersom eventuelle brudd på garantien skyldes treg saksbehandling i etaten.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, peker på at arbeidsavklaringspenger også skal kunne gis til personer som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og igjen blir arbeidsuføre som følge av annen sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet ny rett til sykepenger. Flertallet peker videre på at arbeidsavklaringspenger skal kunne gis til personer som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsuføre som følge av samme sykdom innen ett år, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen anses å være rent forbigående.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har problemer med å se at forskjellen i om sykdom eller skade er en annen eller den samme, skal ha betydning for at arbeidsavklaringspenger igjen skal kunne utbetales. Disse medlemmer vil likestille dette, og mener at rettigheten bør inntreffe så snart sykdom/skade inntreffer og så lenge arbeidsforholdet har vart for kort tid til at en har krav på sykepenger. Det vil etter disse medlemmers syn være uholdbart å stå uten noen form for inntekt dersom for eksempel kreft blusser opp igjen, etter at man var kommet i arbeid, men før man har rukket å opparbeide seg rett til sykepenger.

Det fremmes på denne bakgrunn forslag om at retten til arbeidsavklaringspenger inntreffer på nytt når skade eller sykdom igjen oppstår og dersom arbeidsforholdet har vart for kort tid til at en har rukket å opparbeide seg rett til sykepenger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Arbeidsavklaringspenger kan også gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet ny rett til sykepenger etter kapittel 8."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, peker på at de reglene det vises til, er videreført fra dagens rehabiliteringspenger. Bakgrunnen for reglene er at rehabiliteringspenger er blitt sett på som forlengede sykepenger. Etersom målet med arbeidsavklaringspenger er å få flere raskere i arbeid, er det ikke foreslått noen utvidelse av muligheten for å motta arbeidsavklaringspenger i situasjoner der en egentlig ikke fyller inngangsvilkårene for ytelsen.

Komiteen støtter at grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger fastsettes ut fra den pensjonsgivende inntekt i året før arbeidsevnen ble nedsett med minst halvparten, men maksimalt 6 G. Komiteen peker på at for enkelte kan inntekten ha variert de siste årene før arbeidsevnen ble redusert, og viser til at en da skal kunne få fastsatt grunnlaget til gjennomsnittet av de tre siste årene, og at taket for 6 G skal fastsettes med utgangspunkt i gjennomsnittet for treårsperioden framfor hvert enkelt år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at for dem som ikke har opparbeidet seg rettigheter i folketrygden, er det gitt

de samme rettigheter i forhold til behandling og arbeidsmarkedsrettede tiltak i forbindelse med innføringen av kvalifiseringsprogrammet, noe disse medlemmer støttet. Disse medlemmer ser derfor ingen grunn til å gi særregler for flyktninger. I folketrygdloven ligger flere bestemmelser som gjør at flyktninger automatisk oppnår de samme rettigheter som norske borgere må opparbeide seg over tid. I noen tilfeller har flyktninger flere folketrygdrettigheter enn norske statsborgere som har betalt inn trygdeavgift i flere tiår. Disse medlemmer viser til at Regjeringen i den nye utlendingsloven opphever skillet i beviskravene knyttet til hvem som anerkjennes som flyktning etter Flyktningkonvensjonen, og hvem som blir vernet mot retur av andre grunner. Disse medlemmer viser til at dette innebærer at flere blir definert som flyktninger, og at dette også har konsekvenser for offentlige ytelser. Disse medlemmer ønsket i motsetning til Regjeringen ved behandlingen av Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven), jf. Innst. O. nr. 42 (2007–2008) at Flyktningkonvensjonen skulle legges til grunn for hvem som skal defineres som flyktning i Norge, og kun personer som er reelt forfulgt skal falle inn under denne kategorien. Disse medlemmer vil også minne om at det kommer svært mange mennesker til Norge hvert eneste år, som ikke får status som flyktning, og som heller ikke har rett til pensjon fra sitt opprinnelsesland. Det er uheldig med en utvikling som går i retning av et sorteringssamfunn med ett sett regler for noen og med diverse særregler for andre. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om at flyktnings særregler i folketrygden opphører.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) skal følgende paragrafer oppheves:

- § 3-2 sjettede ledd
- § 3-3 sjuende ledd
- § 11-2 tredje ledd (i utkastet til nytt kapittel 11)
- § 12-3 fjerde ledd annet punktum
- § 15-2 annet ledd
- § 17-3 første ledd bokstav c
- § 17-3 tredje ledd
- § 17-4 fjerde ledd annet punktum
- § 18-2 tredje ledd
- § 18-3 tredje ledd annet punktum
- § 19-2 annet ledd
- § 19-3 fjerde ledd annet punktum."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at grunnlaget for folketrygdlovens særregler for flyktninger er den

spesielle situasjon flyktninger og statsløse befinner seg i. Flertallet viser videre til at Flyktningkonvensjonens artikkel 6 fastsetter at flyktninger må oppfylle de vilkår som ellers gjelder for å kunne nyte godt av en rettighet, unntatt slike betingelser som de på grunn av sin stilling som flyktninger ikke er i stand til å oppfylle. Det er dette prinsippet som er lagt til grunn for at det gjøres unntak for enkelte av opptjeningsreglene i folketrygden for flyktninger. I den nye utlendingsloven er det lagt til grunn at alle som får opphold i Norge fordi de flykter fra krig og forfølgelse, og har krav på beskyttelse i henhold til våre internasjonale forpliktelser, skal gis samme rettigheter. Det finnes etter flertallets oppfatning ingen rimelig grunn til at de som for eksempel flykter fra krig og har rett til beskyttelse etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), skal ha dårligere rettigheter enn de som er forfulgt etter Flyktningkonvensjonen.

Komiteen støtter at ytelsen skal utgjøre 66 pst. av beregningsgrunnlaget og minste ytelse skal være 1,97 G. Komiteen viser videre til at for unge uføre skal den minste ytelsen være på 2,44 G. Komiteen viser til at man i forbindelse med oppfølgingen av Uførepensjonsutvalget skal komme tilbake med en vurdering av ordningen for unge uføre. Komiteen vil peke på viktigheten av å ha en kontinuerlig vurdering av nivået på ytelsen slik at alle som mottar arbeidsavklaringspenger, er sikret en rimelig kompensasjon for det inntektsbortfallet de enkelte har. Dette må også sees i sammenheng med tilleggsstønadene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser til at det gis et standardisert barnetillegg til arbeidsavklaringspengene og at dette tillegget er likt for alle som mottar arbeidsavklaringspenger. Flertallet viser til at det standardiserte barnetillegget til rehabiliteringspenger og atferdspenger for tiden er på 27 kroner per barn per dag. Flertallet understreker at det er nødvendig med en kontinuerlig vurdering av dette nivået med utgangspunkt i å hindre barnefattigdom.

Komiteens medlem fra Høyre viser til at arbeidsavklaringspenger skal være en ordning for bortfall av arbeidsinntekt. Det kan derfor reises spørsmål om barnetillegg bør ytes i tillegg til ytelsen. Barnetillegget bidrar til å svekke arbeidslinjen fordi det kan heve kompensasjonsgraden betydelig. I Uførepensjonsutvalgets innstilling NOU 2007:4 Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre vises det til at mottakere av tidsbegrenset uførestønad kan få en kompensasjonsgrad etter skatt på langt over 100 pst. Etter dette medlems oppfatning bidrar dette til å fjerne ethvert økonomisk insentiv for arbeidsdelta-

kelse. I Ot.prp. nr. 4 (2008–2009) foreslås det å likestille offentlige og private tjenestepensjoner, noe som åpner for en bedre kompensasjonsgrad gjennom oppjente rettigheter. Videre vil økt barnetrygd for barne-rike familier være et kompenserende tiltak for å forhindre barnefattigdom, og dette medlem viser i den forbindelse til Høyres alternative statsbudsjett for 2009, hvor dette foreslås innført. Dette medlem viser til Regjeringens forslag om å standardisere barnetillegget. Dersom man skal fravike intensjonen hvor arbeidsavklaringspenger skal kompensere bortfall av arbeidsinntekt, er dette en fornuftig endring som vil bidra til å styrke arbeidslinjen, hvor prinsippet må være at det alltid skal lønne seg å arbeide.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at mottakere av arbeidsavklaringspenger skal melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten hver 14. dag, og at meldeplikten skal gjennomføres ved bruk av standardiserte meldekort på samme måte som for dagens attføringspengemottakere. Flertallet viser videre til at arbeidsavklaringspengene skal utbetales etterskuddsvis hver 14. dag basert på innsendte meldekort.

Flertallet peker på at for mange av dem som vil motta arbeidsavklaringspenger, vil det oppleves som svært krevende å overholde denne meldeplikten på grunn av sykdom og andre forhold. Flertallet vil derfor understreke viktigheten av muligheten til å få unntak fra denne meldeplikten, samt behovet for at meldekortene ikke er vanskelig å fylle ut.

Komiteen viser videre til at fritak for meldeplikt skal kunne gjøres tilbake i tid dersom det i ettertid viser seg at bruker skulle vært fritatt for meldeplikt for kortere eller lengre perioder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter flertallet av høringsene som mener det må holde med innsending av meldekort én gang i måneden. Disse medlemmer er opptatt av at for mange som går på arbeidsavklaringspenger, er det gjort skoleringsvedtak for et helt år eller et lengre opphold på helseinstitusjon. Disse medlemmer er kjent med at dagpenger krever meldekort hver 14. dag, men mener at personer som går på dagpenger, hver eneste dag er pliktig til å søke jobb og/eller påta seg vikariater eller andre småjobber. Dette medfører at denne gruppen har større avvik i sine sysler fra dag til dag enn de som er tilkjent arbeidsavklaringspenger. Det fremmes på denne bakgrunn forslag om innsending av meldekort én gang i måneden.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-7 første ledd første punktum skal lyde:

For å ha rett til ytelser etter dette kapitlet må medlemmet melde seg til Arbeids- og velferdsetaten hver fjerde uke (meldeperioden) og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsene."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det skal kunne gis arbeidsavklaringspenger i inntil tre måneder i ventetid på arbeid etter at vedkommende har gjennomført aktiv behandling eller arbeidsrettet tiltak. Flertallet vil understreke at for mange vil det kunne ta tid å komme i arbeid, og at det derfor er viktig med en nær oppfølging i forkant av at stønadsperioden løper ut.

Flertallet viser til at en eventuell utvidelse av perioden vil medføre budsjettmessige virkninger, og mener derfor at det er naturlig at slike vurderinger tas i forbindelse med framtidige budsjettbehandlinger. Videre peker flertallet på at det er to hensyn som må veies mot hverandre. På den ene siden bør det alltid lønne seg for mottaker å øke arbeidsinnsatsen, og på den andre siden bør det ikke være mer attraktivt å kombinere trygd og deltidsarbeid enn å ha fulltidsarbeid. Det finnes ikke noe system som fullt ut løser konflikten mellom disse hensynene. Flertallet viser til at det er foreslått at arbeidsavklaringspengene skal falle helt bort når mottaker jobber mer enn 60 pst. (terskelverdi), og at dette som hovedregel skal gjelde for hele den perioden der personen mottar arbeidsavklaringspenger. Det er imidlertid også foreslått at når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid, kan det i inntil seks måneder gis arbeidsavklaringspenger når medlemmet arbeider inntil 80 pst. Flertallet viser til at de aller fleste mottakere av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid, vil oppfylle disse vilkårene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti går imot regelen om at det kun skal kunne utbetales arbeidsavklaringspenger i tre måneder fra avsluttet opplegg, for å begynne i arbeid. Disse medlemmer viser til at denne regelen er en innstramming fra seks måneder til tre måneder som Regjeringen innførte i inneværende budsjett, mot disse medlemmers stemmer. Disse medlemmer er opptatt av at en søkerprosess til arbeidslivet tar tid, og særlig for dem som har vært lenge borte fra arbeidslivet. Disse medlemmer har også en tiltro til at de som har fått et behandlings- og skoleringsløp i tråd med sine ønsker, ikke vil vente med å søke jobber bare fordi han eller hun har seks måneder på seg.

Disse medlemmer støtter ikke forslaget om et restriktivt regelverk i forbindelse med opptrappingen tilbake til arbeidslivet. Disse medlemmer er opptatt av at det alltid skal lønne seg å arbeide og mener man vil være tjent med full fleksibilitet i en opptrappingsperiode på seks måneder. Disse medlemmer foreslår derfor full fleksibilitet i andelen arbeidsavklaringspenger de siste seks månedene og at avkorting av arbeidsavklaringspenger avkortes time for time.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 11-10 annet ledd skal lyde:

Arbeidsavklaringspenger kan også gis i inntil seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre, jf. § 11-14.

§ 11-14 første ledd første punktum skal lyde:

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre før vedkommende har fått tilbud om eller har fått arbeid, når vedkommende er registrert som reell arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten og overholder meldeplikten.

§ 11-18 nytt sjette ledd skal lyde:

Når medlemmet mottar arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid (jf. § 11-14) kan det gis arbeidsavklaringspenger når medlemmet arbeider mindre enn 37,5 timer per uke.

§ 11-18 sjette ledd blir nytt sjuende ledd."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Regjeringen i Ot.prp. nr. 32 (2006–2007) Om lov endringer i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven bidro til at uførepensjon ikke lenger kan utbetales sammen med rehabiliteringspenger fra folketrygden, for ansatte i privat sektor. Dette bidro til en forskjellsbehandling av ansatte i privat sektor, da ansatte i offentlig sektor fremdeles ville ha denne rettigheten.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at i forbindelse med behandlingen av Representantforslag nr. 59 (2007–2008) fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Martin Engeset, Svein Flåtten, Lars Sponheim og André N. Skjelstad om å sikre likebehandling av uførepensjon fra private og offentli-

ge tjenestepensjonsordninger, jf. Innst. S. nr. 223 (2007–2008) uttrykte flertallet, bestående av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet at, sitat:

"dette ikke var en innstramming, men en presisering av gjeldende rett."

Når 200 000 ansatte i privat sektor rammes på grunn av forskjellsbehandlingen og mister et viktig sosialt sikkerhetsnett ved sykdom over ett år, har det vært vanskelig for disse medlemmer å begripe hvordan en slik presisering har latt seg forsvare. Det er derfor meget gledelig å konstatere at Regjeringen i Ot.prp. nr. 4 (2008–2009) foretar en total snuoperasjon og foreslår å oppheve skillet mellom ansatte i privat og offentlig sektor, slik at også ansatte i privat sektor har rett til å få utbetalt uførepensjon fra sine tjenestepensjonsordninger når de mottar arbeidsavklaringspenger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, peker på at det behovsprøvde barnetillegget til tidsbegrenset uførestønad er på inntil 0,4 G per barn. Flertallet ser det som naturlig at det må være felles regler for alle mottakere av arbeidsavklaringspenger. Et standardisert tillegg per barn er enkelt å administrere og det er enkelt å forstå for mottakerne. Behovsprøvd barnetillegg gir en mer målrettet fordelingsprofil i favør av barnefamilier med lav inntekt og flere barn. Innenfor en gitt økonomisk ramme kan dermed behovsprøvde tillegg være høyere for dem som får slike tillegg enn et standardisert tillegg til alle stønadmottakere med barn. Flertallet mener at behovsprøving i denne sammenhengen vil være unødvendig komplisert og kan føre til en kraftig reduksjon i den økonomiske lønnsomheten av økt arbeidsinntekt, noe som øker risikoen for å skape "stønadsfeller". Det å fremme overgang til arbeid og styrke foreldrenes arbeidstilknypning er viktig, ikke minst for å forebygge og avhjelpe fattigdom blant barn.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti deler regjeringspartienes syn på at barnefattigdom ikke kan aksepteres, og må bekjempes aktivt. Når omsorgspersoner som i dag mottar tidsbegrenset uførestønad og et behovsprøvd barnetillegg på 0,4 G per barn, etter Regjeringens forslag nå vil få arbeidsavklaringspenger og et barnetillegg på 27 kroner per dag, vil det for disse bety en betydelig inntektsreduksjon. Dette medlem viser til at dette er et grep som statsminister Jens Stoltenberg selv, senest i oktober 2006, har beskrevet som usosialt, jf. skriftlig spørsmål fra Dagfinn Høybråten (Kristelig Folkeparti) til statsministeren datert 13. oktober 2006

som ble besvart 20. oktober 2006, jf. Dokument nr. 15:55 (2006–2007).

Dette medlem ser at når en slår sammen tre tidligere midlertidige ytelser til én ytelser, vil det være umulig å kunne beholde et system med ulike modeller for barnetillegget. Men dette medlem mener at Regjeringen bør være mer opptatt av å unngå sosiale utslag av denne reformen, og økende utfordringer med barnefattigdom.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreta en ny vurdering av om et system med høyere og behovsprøvd barnetillegg i tilknytning til arbeidsavklaringspenger er mer egnet enn et standardisert barnetillegg til å motvirke barnefattigdom, og fremme en egen sak om dette til Stortinget".

Arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner

Komiteen viser til at alle som oppsøker NAV-kontoret, og som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, skal ha rett til å få vurdert sitt behov for bistand for å komme i arbeid og plikt til å medvirke til vurderingen. Komiteen vil peke på viktigheten av en systematisk arbeidsevnevurdering og vil understreke at det er vedkommendes muligheter som skal ligge til grunn for vurderingen. Komiteen peker videre på at konklusjonen om hvilket bistandsbehov personen har, skal komme som en følge av kartleggingen av hva som skal til for at den enkelte skal kunne komme tilbake i arbeid. Komiteen viser til at arbeidsevnevurderingen skal tilpasses individuelt. Komiteen viser til at brukeren skal ha rett til å klage på beslutninger som fattes på grunnlag av den foretatte arbeidsevnevurderingen. Komiteen vil understreke brukerens rett til medbestemmelse og innflytelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til St.meld nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering, hvor bruk av kontaktperson og koordinator ved NAV-kontoret som samordner aktiviteter og tjenesteytere, og som er brukernes rådgiver og veileder i hele eller deler av den tiden brukeren har kontakt med kontoret, omtales. Dette innebærer at de som har behov for bistand over noe tid eller som har sammensatte problemer, skal kunne ha én fast kontaktperson å forholde seg til. Det er viktig med et godt tillitsforhold mellom bruker og Arbeids- og velferdsetaten. I noen tilfeller vil det kunne oppstå samarbeidsproblemer eller sviktende tillit mellom bruker og saksbehandler. I tilfeller der bruker anmoder om annen saksbehandler, må etaten være innstilt

på å finne smidige løsninger. For eksempel kan det legges til rette for skifte av saksbehandler, slik at brukers tillit til etaten kan opprettholdes. Flertallet mener at lovfestet rett til å bytte saksbehandler kan ha enkelte uheldige sider. Ny saksbehandler vil i kompliserte saker blant annet kunne medføre betydelig ekstra arbeid for kontoret, da den nye saksbehandleren må sette seg inn i omfattende sakskompleks. Flertallet peker videre på at det vil kunne være fare for at enkelte brukere anmoder om bytte av saksbehandler for å forsøke å unndra seg nødvendig og lovpålagt kontroll og oppfølging.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre peker på at ordningen med arbeidsavklaringspenger har som målsetting å bidra til at flere mennesker kommer ut i arbeid, og at kommunikasjon og samarbeid mellom saksbehandler og mottaker er avgjørende for at den enkelte bruker skal få en best mulig, og mest mulig individuelt tilpasset oppfølging. Brukermedvirkning er et helt sentralt element i NAV-reformen, men flertallets argumentasjon i forhold til bytte av saksbehandler, vitner om at dette ikke skal gjelde den helt grunnleggende hjelpen som en bruker har krav på og skal få. Disse medlemmer vil videre peke på at lovens ordlyd i utgangspunktet bør legges til grunn en positiv vinkling i forhold til den målgruppen som loven er ment å gjelde for, og at en ved siden av lovverket etablerer rutiner og ordninger for å plukke ut tilfeller lik den flertallet beskriver, hvor det argumenteres for at en lovfesting av retten til å skifte saksbehandler kan misbrukes av brukeren. Selv om disse medlemmer erkjenner at slike tilfeller kan inntreffe, bør lovverket formes rundt intensjonen om brukermedvirkning, ikke brukermistenkeligjøring.

Disse medlemmer foreslår derfor et nytt fjerde ledd i § 11-11:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-11 nytt fjerde ledd:

Medlemmet har rett til å skifte saksbehandler én gang i løpet av stønadperioden. Krav om skifte av saksbehandler må settes frem på oppfølgingstidspunktet."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at den enkelte bør ha rett til å kunne skifte saksbehandler i NAV, dog med en klar begrensning på hvor ofte en slik rett kan benyttes. Dette medlem mener at det ikke er hensiktsmessig å lovfeste en slik rett, men at retten klart framkommer i etatens skriftlige dokumentasjon av brukernes rettigheter.

Komiteen viser til at det i en ny bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven fastsettes en rett og plikt for brukere som har behov for bistand til å delta i utformingen av en konkret plan (aktivitetsplan) for hvordan vedkommende skal komme i arbeid. Komiteen viser til at denne planen skal være et arbeidsverktøy for å gjøre det enklere og systematisk følge opp mottakerne av arbeidsavklaringspenger slik at de kommer seg tilbake i arbeid. Komiteen understreker at brukerne skal sikres reell innflytelse under utarbeidelse av denne planen og ikke bare en plikt til å delta.

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-9 skal lyde:

Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til reduksjon av ytelsene. Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, må dokumenteres.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 2

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal uttrykket "arbeidsavklaringspenger" endres til "avklaringspenger":

- navnet på kapitlet
- sjuende, åttende og tiende strekpunkt i innholdsfortegnelsen
- § 1-1 første ledd
- § 11-4 annet ledd
- § 11-9 første ledd
- § 11-10 annet ledd
- § 11-11 første ledd
- § 11-12 tredje ledd første og annet punktum
- § 11-13 overskriften og alle ledd i paragrafen
- § 11-14 overskriften og alle ledd i paragrafen
- § 11-15 overskriften, første, tredje og fjerde ledd
- § 11-16 overskriften, første ledd, tredje ledd tredje punktum, fjerde ledd første punktum og femte ledd
- § 11-17
- § 11-18, overskriften, første, annet, fjerde, femte og sjette ledd
- § 11-19 overskriften og alle ledd
- § 11-20 overskriften, første ledd og annet ledd bokstav c

- § 11-21 overskriften, første ledd første punktum, annet og tredje ledd
- § 11-22, overskriften, første ledd og annet ledd første punktum
- § 11-12 første ledd første punktum, annet og tredje ledd
- § 11-24 alle ledd
- § 11-25 første ledd
- § 11-26, overskriften, første ledd bokstav b, annet ledd
- § 2-6 annet ledd første punktum
- § 2-9 første ledd bokstav b
- § 3-26 tredje ledd bokstav e
- § 4-24 annet ledd bokstav b
- § 4-25 første ledd bokstav b
- § 4-48 annet ledd
- § 13-2 annet ledd sjette strekpunkt i innholdsfortegnelsen
- § 14-6 tredje ledd
- § 15-9 tredje ledd
- 16-8 tredje ledd
- § 17-8 fjerde ledd
- § 21-10 tredje ledd
- § 22-8 første ledd første punktum
- § 22-10 sjuende ledd
- § 22-12 tredje ledd
- § 23-3 annet ledd nr. 2 bokstav b

Det samme må gjøres i følgende andre lovbestemmelser:

Lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner

- § 18 nr. 1 tredje ledd annet og tredje punktum
- § 18 nr. 1 sjette ledd annet og tredje punktum

Lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner

- § 23 nr. 1 tredje ledd, annet og tredje punktum
- § 23 nr. 1 sjette ledd, annet og tredje punktum

Lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn

- § 4 nr. 3
- § 5 nr. 2
- § 16 nr. 1 bokstav e
- § 28 nr. 2
- § 29 nr. 2 første punktum

Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere

- § 8 annet ledd første punktum

Lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser

- § 19 annet ledd første punktum
- § 20 tredje ledd første punktum

- § 21 tredje ledd
- § 23 nr. 1 annet ledd

Lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd

- § 11 nr. 4 første og annet ledd
- § 12 nr. 3 fjerde ledd annet og tredje punktum
- § 19 nr. 1 tredje ledd annet og tredje punktum

Lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon

- § 2 første ledd bokstav f

Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

- § 5-42 bokstav b
- § 6-32 første ledd bokstav a
- § 6-81 annet ledd annet punktum
- § 12-2 bokstav c

Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven)

- § 6-4 nytt annet ledd

Lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

- § 12 første ledd annet punktum

Lov 10. juni 2005 nr. 44 om lov om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven)

- § 11-8 annet ledd

Forslag 3

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-11 nytt fjerde ledd

Medlemmet har rett til å skifte saksbehandler en gang i løpet av stønadsperioden. Krav om skifte av saksbehandler må settes frem på oppfølgingstidspunktet.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-7 første ledd første punktum skal lyde:

For å ha rett til ytelse etter dette kapitlet må medlemmet melde seg til Arbeids- og velferdsetaten hver

fjerde uke (meldeperioden) og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsene.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 5

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 11-10 annet ledd skal lyde:

Arbeidsavklaringspenger kan også gis i inntil seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre, jf. § 11-14.

§ 11-14 første ledd første punktum skal lyde:

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre før vedkommende har fått tilbud om eller har fått arbeid, når vedkommende er registrert som reell arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten og overholder meldeplikten.

§ 11-18 nytt sjette ledd skal lyde:

Når medlemmet mottar arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid (jf. § 11-14) kan det gis arbeidsavklaringspenger når medlemmet arbeider mindre enn 37,5 timer per uke.

§ 11-18 sjette ledd blir nytt sjuende ledd.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 6

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-13 annet ledd bokstav c første punktum skal lyde:

Når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon.

Forslag 7

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 11-13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Arbeidsavklaringspenger kan også gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet ny rett til sykepenger etter kapittel 8.

Forslag 8

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) skal følgende paragrafer oppheves:

- § 3-2 sjette ledd
- § 3-3 sjuende ledd
- § 11-2 tredje ledd (i utkastet til nytt kapittel 11)
- § 12-3 fjerde ledd annet punktum
- § 15-2 annet ledd
- § 17-3 første ledd bokstav c
- § 17-3 tredje ledd
- § 17-4 fjerde ledd annet punktum
- § 18-2 tredje ledd
- § 18-3 tredje ledd annet punktum
- § 19-2 annet ledd
- § 19-3 fjerde ledd annet punktum.

Forslag fra Høyre og Venstre:**Forslag 9**

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 11-10 nytt annet ledd skal lyde:

Vedtak om arbeidsavklaringspenger kan fattes for inntil ett år om gangen. I særskilte tilfeller kan det fattes vedtak med lengre varighet.

Annet og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:**Forslag 10**

Stortinget ber Regjeringen foreta en ny vurdering av om et system med høyere og behovsprøvd barnetillegg i tilknytning til arbeidsavklaringspenger er mer egnet enn et standardisert barnetillegg til å motvirke barnefattigdom, og fremme en egen sak om dette til Stortinget.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-6 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved yrkesskade (kapittel 13) har et medlem som nevnt i første ledd rett til stønad ved helsetjenester et-

ter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader etter kapittel 11 eller uførepensjon etter kapittel 12.

§ 2-9 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) stønad og pensjon etter kapitlene 4 (arbeidsløshet), 6 (grunnstønad og hjelpestønad), 7 (gravferd), 11 (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader), 12 (uførepensjon), 15 (enslig mor eller far), 16 (tidligere familiepleier), 17 (gjenlevende ektefelle), 18 (barnepensjon) og 19 (alderspensjon), eller

§ 3-15 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) *overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.*

§ 3-25 første ledd skal lyde:

Til en person som mottar *uførepensjon eller alderspensjon*, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger.

§ 3-26 tredje ledd bokstav e skal lyde:

- e) ytelser fra folketrygden i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 og svangerskaps- og foreldrepenger etter kapittel 14

§ 4-24 annet ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller bort når medlemmet velger å motta følgende fulle ytelser:

- a) sykepenger etter lovens kapittel 8,
- b) arbeidsavklaringspenger etter lovens kapittel 11,
- c) uførepensjon etter lovens kapittel 12,
- d) foreldrepenger eller svangerskaps- og foreldrepenger etter lovens kapittel 14,
- e) alderspensjon etter lovens kapittel 19,
- f) stønad under arbeidsløshet fra Garantikassen for fiskere.

§ 4-25 første ledd skal lyde:

For medlem som har følgende reduserte ytelser fra folketrygden, reduseres dagpengene:

- a) sykepenger etter lovens kapittel 8,
- b) arbeidsavklaringspenger etter lovens kapittel 11,
- c) uførepensjon etter lovens kapittel 12, når denne er gitt med *virkningsstidspunkt* i inneværende år eller innenfor de to siste kalenderår før dagpenger tilstås,
- d) foreldrepenger eller svangerskaps- og foreldrepenger etter lovens kapittel 14,
- e) alderspensjon etter lovens kapittel 19.

§ 8-4 tredje ledd bokstav c skal lyde:

- c) når vedkommende *deltar på et arbeidsrettet tiltak*,

§ 8-6 fjerde ledd skal lyde:

Dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, skal det så tidlig som mulig vurderes om arbeidsrettede tiltak bør prøves.

§ 8-7 åttende ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten skal så tidlig som mulig vurdere om arbeidsrettede tiltak skal prøves dersom dokumenterte bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, eller medlemmet ikke har et arbeidsforhold. Senest når arbeidsuførheten har vart seks måneder, skal Arbeids- og velferdsetaten avholde et dialogmøte mellom den sykmeldte arbeidstaker og arbeidsgiver, unntatt når et slikt møte antas å være åpenbart unødvendig. Lege eller annet helsepersonell skal delta hvis det er hensiktsmessig. Senest ved utløpet av sykepengeperioden skal det igjen vurderes om arbeidsrettede tiltak skal prøves.

§ 8-8 annet ledd skal lyde:

Retten til sykepenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller arbeidsrettede tiltak, se også § 21-8.

§ 8-21 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Forsikringen dekker arbeidsgiverens utgifter til sykepenger med *feriepenger ved fravær* utover tre kalenderdager i hvert tilfelle.

§ 8-48 skal lyde:

§ 8-48 *Forholdet mellom sykepenger og andre folketrygdtylser*

Bestemmelser om forholdet mellom sykepenger på den ene siden og dagpenger under *arbeidsløshet, uførepensjon, alderspensjon* og avtalefestet pensjon på den andre siden står i §§ 8-49 til 8-52.

Den som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for *arbeidsavklaringspenger*, har rett til den høyeste av ytelsene, jf. § 11-23.

§ 8-50 skal lyde:

§ 8-50 *Medlemmer med uførepensjon*

Det ytes ikke sykepenger til et medlem som mottar *hel uførepensjon* eller foreløpig uførepensjon etter kapittel 12.

Til et medlem som mottar *gradert uførepensjon* eller foreløpig uførepensjon, ytes det sykepenger et-

ter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til ytelsen.

§ 8-55 bokstav c skal lyde:

- c) Ved tilbakefall ytes det sykepenger som minst svarer til *uførepensjon ved yrkesskade*, til en person som mottar eller har mottatt slike ytelser, se § 12-18.

Overskriften til kapittel 10 skal lyde:

Kapittel 10. Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet

Etter kapitteloverskriften i kapittel 10 skal ny innholdsfortegnelse lyde:

- Bestemmelser om*
- *formål står i § 10-1*
 - *generelle vilkår står i §§ 10-2 til 10-4*
 - *stønad til bedring av funksjonsevnen står i §§ 10-5 til 10-7*
 - *forholdet til annen lovgivning står i § 10-8*

§ 10-1 skal lyde:

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å *kompensere* for bestemte utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet for medlemmer som har sykdom, skade eller lyte.

§ 10-3 annet og tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

§ 10-4 første og annet ledd oppheves.

Nåværende tredje ledd blir nytt første ledd.

§ 10-5 fjerde ledd skal lyde:

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som mottar *alderspensjon, uførepensjon*, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspeng for, se § 3-19 sjette ledd. Til en person som *mottar uførepensjon*, kan det likevel ytes stønad dersom det er sannsynlig at stønaden vil føre til at *uførepensjonen* faller bort eller blir redusert.

§ 10-7 fjerde og femte ledd oppheves og nåværende sjette ledd blir nytt fjerde ledd.

§§ 10-8 til 10-16 oppheves.

Nåværende § 10-17 blir ny § 10-8.

§ 10-18 oppheves.

Kapittel 11 skal lyde:

Kapittel 11. Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader

Bestemmelser om

- formål står i § 11-1
- generelle vilkår står i §§ 11-2 til 11-6
- meldeplikt står i § 11-7
- aktivitet og fravær fra fastsatt aktivitet står i §§ 11-8 og 11-9
- varighet og oppfølging står i §§ 11-10 og 11-11
- tilleggsstønader står i § 11-12
- arbeidsavklaringspenger står i §§ 11-13 til 11-19 samt i §§ 11-21 og 11-22
- nytt krav om arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader står i § 11-20
- forholdet til andre ytelser står i §§ 11-23 til 11-25
- arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade står i § 11-26

§ 11-1 *Formål*

Formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt for medlemmer mens de får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid.

Formålet med tilleggsstønader er å kompensere for bestemte utgifter som medlemmer har i forbindelse med gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak.

§ 11-2 *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende

- a) har vært medlem i trygden i minst tre år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, eller
- b) har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, og i denne tiden har vært fysisk og psykisk i stand til å utføre et ordinært inntektsgivende arbeid.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når vilkåret om forutgående medlemskap kan fravikes.

Vilkårene i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

§ 11-3 *Opphold i Norge*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge.

Ytelser kan likevel gis til et medlem som i henhold til sin aktivitetsplan, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a, får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet.

Et medlem kan også få ytelser etter dette kapitlet i en begrenset periode under opphold i utlandet dersom det kan godtgjøres at utenlandsoppholdet er for-

enelig med gjennomføringen av den fastsatte aktiviteten, og ikke hindrer Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll.

§ 11-4 *Alder*

Det er et vilkår for rett til tilleggsstønader etter § 11-12 at medlemmet er mellom 16 og 67 år.

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger etter § 11-13 at medlemmet er mellom 18 og 67 år.

§ 11-5 *Nedsatt arbeidsevne*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått arbeidsevnen nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid.

Når det vurderes om arbeidsevnen er nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, interesser, ønsker, muligheter for å gå tilbake til nåværende arbeidsgiver, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

§ 11-6 *Behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet

- a) har behov for aktiv behandling, eller
- b) har behov for arbeidsrettet tiltak, eller
- c) etter å ha prøvd tiltak etter bokstavene a eller b fortsatt anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten for å bli i stand til å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre.

§ 11-7 *Meldeplikt*

For å ha rett til ytelser etter dette kapitlet må medlemmet melde seg til Arbeids- og velferdsetaten hver fjortende dag (meldeperioden) og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsene. Melding skal gis ved bruk av meldekort, ved oppmøte eller på annen måte som Arbeids- og velferdsetaten bestemmer.

Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, faller retten til ytelser etter dette kapitlet bort fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt. Hvis medlemmet har hatt rimelig grunn til å unnlate å melde seg, skal ytelsene etterbetales.

Dersom det vil være unødig tyngende for medlemmet å overholde meldeplikten, kan Arbeids- og

velferdsetaten helt eller delvis frita medlemmet fra meldeplikten.

Arbeids- og velferdsetaten skal av eget tiltak vurdere om det skal gis fritak fra meldeplikten. Fritak fra meldeplikt unntar ikke medlemmet fra den alminnelige opplysningsplikten etter folketrygdloven § 21-3.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innholdet i meldeplikten.

§ 11-8 *Aktivitet med sikte på å komme i arbeid*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid. Kravene til egenaktivitet skal tilpasses den enkeltes funksjonsnivå og fastsettes ved innvilgelsen av ytelsen.

§ 11-9 *Fravær fra fastsatt aktivitet*

Ved fravær fra fastsatt aktivitet, jf. § 11-8, faller arbeidsavklaringspengene og tilleggsstønadene bort inntil vilkårene for å motta ytelsene igjen er oppfylt.

Fravær på inntil én dag per meldeperiode, og fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til reduksjon av ytelsene. Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, må dokumenteres.

Fravær som skyldes sykdom eller skade, skal ikke føre til reduksjon av ytelsene. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at fravær som skyldes sykdom, dokumenteres med legeerklæring eller erklæring fra annen sakkyndig som Arbeids- og velferdsetaten godkjenner.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som anses som fravær fra fastsatt aktivitet, og konsekvenser av slike fravær.

§ 11-10 *Varighet*

Ytelser etter dette kapitlet gis så lenge det er påkrevd for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, jf. § 11-8, men likevel ikke lenger enn fire år. Stønadsperioden kan i særlige tilfeller forlenges.

Arbeidsavklaringspenger kan også gis i inntil tre måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre, jf. § 11-14.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om varigheten og kan herunder bestemme i hvilke tilfeller stønadsperioden kan forlenges utover fire år.

§ 11-11 *Oppfølging*

Mottakere av arbeidsavklaringspenger skal få jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Det skal i forbindelse med innvilgelse av ytelser etter dette kapitlet avtales individuelle oppfølgings-tidspunkter, der Arbeids- og velferdsetaten sammen med medlemmet skal vurdere om vilkårene for rett til

ytelse fortsatt er oppfylt, og om medlemmet har den ønskede fremdriften mot målet om å komme i arbeid.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppfølgingen.

§ 11-12 *Tilleggsstønader*

Til medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak, kan det ytes tilleggsstønad etter fast sats til dekning av dokumenterte utgifter til bøker og undervisningsmaterieell.

Medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak og som ikke har ordinær lønn gjennom tiltaksdelta-telsen og ikke mottar sykepenges etter lovens kapitel 8, kan gis tilleggsstønad til dekning av

- a) utgifter til daglige reiser i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- b) utgifter til hjemreiser under gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- c) nødvendige utgifter til flytting fra hjemstedet i forbindelse med et arbeidsrettet tiltak eller i forbindelse med arbeid etter at tiltaket er gjennomført,
- d) nødvendige utgifter til barnetilsyn i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
- e) nødvendige ekstrautgifter til bolig i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak.

Til et medlem som på grunn av sykdom eller skade midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet, kan det i stedet for arbeidsavklaringspenger etter § 11-13 gis tilleggsstønad til dekning av nødvendige ekstra transportutgifter til daglige reiser. Stønaden begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i arbeidsavklaringspenger for samme tidsrom.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tilleggsstønadene.

§ 11-13 *Arbeidsavklaringspenger*

Arbeidsavklaringspenger gis til medlem som har fått sin arbeidsevne nedsatt (jf. § 11-5) med minst halvparten, og som fyller minst ett av vilkårene i § 11-6.

Det kan også gis arbeidsavklaringspenger

- a) i ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplanen, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a,
- b) i ventetid før aktiv behandling eller et arbeidsrettet tiltak starter,
- c) i inntil fire måneder når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon. Dersom krav om uførepensjon ikke er behandlet innen den fastsatte vedtaksperioden, kan perioden forlenges i inntil fire nye måneder. Årsaken til at

kravet ikke er behandlet, må dokumenteres i saken.

Arbeidsavklaringspenger kan også gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsufør som følge av en annen sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet ny rett til sykepenger etter kapittel 8. Arbeidsavklaringspenger kan videre gis til medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, og som igjen blir arbeidsufør som følge av samme sykdom innen ett år selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående. Arbeidsavklaringspenger kan dessuten gis til studenter som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiene.

Arbeidsavklaringspenger kan tidligst gis fra det tidspunktet da kravet om ytelsen ble satt fram.

Det gis ikke arbeidsavklaringspenger i arbeidsgiverperioden for sykepenger, jf. § 8-19.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når det kan gis arbeidsavklaringspenger.

§ 11-14 *Arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i tre måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre før vedkommende har fått tilbud om eller har fått arbeid, når vedkommende er registrert som reell arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten og overholder meldeplikten. Som reell arbeidssøker regnes den som er arbeidsfør og villig til å ta ethvert arbeid som han eller hun kan utføre, og som er lønnet etter tariff eller sedvane hvor som helst i Norge uavhengig av om det er på heltid eller deltid og til å delta på arbeidsmarkedstiltak.

Retten til arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid faller bort i fire uker dersom medlemmet

- a) uten rimelig grunn nekter å ta tilbudt arbeid som han eller hun kan utføre, eller å delta på et arbeidsrettet tiltak, eller
- b) uten rimelig grunn nekter eller unnlater å møte til konferanse med Arbeids- og velferdsetaten etter innkalling.

Tidsbegrenset bortfall av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid kan bare fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn tre måneder. Bortfallsperioden regnes fra siste stønadsdag, jf. § 11-17.

Medlemmet må være registrert som arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten, overholde meldeplikten og fylle vilkårene for rett til arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid i bortfallsperioden.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid.

§ 11-15 *Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger*

Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt, jf. § 3-15, i året før arbeidsevnen (jf. § 11-5) ble nedsatt med minst halvparten. Grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste kalenderårene før samme tidspunkt, dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter første ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet regnes ikke med i grunnlaget for arbeidsavklaringspenger.

Grunnlaget for arbeidsavklaringspenger reguleres i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet.

§ 11-16 *Arbeidsavklaringspengenes størrelse*

Arbeidsavklaringspenger gis med 66 prosent av grunnlaget for arbeidsavklaringspenger, jf. § 11-15.

Minste årlige ytelse er 1,97 ganger grunnbeløpet.

For et medlem som får sin arbeidsevne (jf. § 11-5) nedsatt før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minste årlige ytelse 2,44 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år. Arbeidsavklaringspenger etter dette leddet kan tidligst gis fra og med den dagen medlemmet fyller 20 år.

Til medlem som forsørger barn, jf. § 1-6, gis et barnetillegg. Dersom begge foreldrene mottar arbeidsavklaringspenger, kan begge få barnetillegg. Som barn regnes egne barn og fosterbarn, jf. barnevernloven § 4-22, dersom medlemmet har forsørget fosterbarnet i de to siste årene før krav om barnetillegg blir satt fram. Arbeids- og velferdsetaten kan fravike kravet om at fosterbarnet skal ha blitt forsørget i de to siste årene før krav om barnetillegg settes fram, når fosterhjemsordningen har en varig karakter. Et barn anses ikke som forsørget dersom det har inntekt, herunder kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet, eller har rett til barnepensjon etter folketrygdloven kapittel 18.

Arbeidsavklaringspenger medregnet barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for arbeidsavklaringspenger, jf. § 11-15.

Departementet kan i forskrift fastsette barnetilleggets størrelse.

§ 11-17 *Stønadsdager*

Arbeidsavklaringspenger gis for fem dager per uke. Dagsatsen fremkommer ved at den årlige ytelsen deles på 260.

§ 11-18 *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid*

Det gis fulle arbeidsavklaringspenger til medlem som har tapt hele arbeidsevnen.

Dersom et medlem har tapt en del av sin arbeidsevne, reduseres arbeidsavklaringspengene medregnet barnetillegg, slik at ytelsen svarer til den del av arbeidsevnen som er tapt. Reduserte arbeidsavklaringspenger gis når arbeidsevnen er redusert med minst 40 prosent.

Beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer vedkommende har vært eller kunne ha vært i inntektsgivende arbeid. Ved beregningen skal det tas hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av deltakelse på et arbeidsrettet tiltak, eller på grunn av at medlemmet får aktiv behandling. Beregningen baseres på gjennomsnittlig arbeidetid i meldeperioden, jf. § 11-7.

Når medlemmet arbeider i et arbeidsrettet tiltak uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan arbeidsavklaringspengene reduseres med et lavere antall timer enn det timeantall som er arbeidet.

Når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid, kan det i inntil seks måneder gis arbeidsavklaringspenger når medlemmet arbeider inntil 80 prosent.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid, og kan herunder fravike bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 11-19 *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver*

Medlemmet anses ikke for å ha fått nedsatt hele arbeidsevnen dersom vedkommende i det samme tidsrommet får ytelser fra arbeidsgiver. Pensjonsgivende inntekt (jf. § 3-15) fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver, som tilstår i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med samme beløp.

Økonomiske ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver som ikke er pensjonsgivende inntekt, og som tilstår i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med samme beløp.

Pensjonsgivende inntekt som er erstatning fra arbeidsgiver etter skadeserstatningsloven § 3-1, eller yrkesskadeforsikringsloven § 13, skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvordan reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver skal skje.

§ 11-20 *Nytt krav om arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader*

Dersom arbeidsavklaringspenger eller tilleggsstønader har vært stanset i mer enn 52 uker, må det settes fram nytt krav om slike ytelser.

Det må uansett settes fram et nytt krav om ytelser dersom

- a) saken er avsluttet med et endelig avslag,
- b) personen er ferdig avklart, eller
- c) personen har fått innvilget arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid, jf. § 11-14.

§ 11-21 *Arbeidsavklaringspenger under opphold i institusjon*

Dersom et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, blir arbeidsavklaringspengene redusert. Dette gjelder likevel ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller har krav på barnetillegg.

Arbeidsavklaringspengene gis uten reduksjon for innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir arbeidsavklaringspengene redusert med 50 prosent inntil institusjonsoppholdet avsluttes. Dersom medlemmet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til.

Dersom medlemmet har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan Arbeids- og velferdsetaten bestemme at arbeidsavklaringspengene ikke skal reduseres.

§ 11-22 *Arbeidsavklaringspenger under straffegjennomføring*

Et medlem som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til arbeidsavklaringspenger. Det gis likevel arbeidsavklaringspenger hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, tilstår arbeidsavklaringspenger dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

§ 11-23 *Forholdet til andre fulle ytelser fra folketrygden*

Dersom et medlem har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for en annen fol-

ketrygdytelse som skal dekke samme inntektstap i samme tidsrom, kan han eller hun velge ytelse. Fulle sykepenger av deltidsstilling anses som en redusert ytelse etter § 11-24.

Arbeidsavklaringspenger reduseres med samme beløp når medlemmet får barnepensjon etter lovens kapittel 18.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om forholdet mellom arbeidsavklaringspenger og andre fulle ytelser fra folketrygden.

§ 11-24 *Forholdet til andre reduserte ytelser fra folketrygden*

For medlem som mottar en annen redusert ytelse fra folketrygden, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger.

Arbeidsavklaringspengene beregnes som en full ytelse, og reduseres deretter med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør. For personer som er sykmeldt fra en deltidsstilling, skal arbeidsavklaringspengene reduseres med den prosentandel som sykmeldingen utgjør av full stilling.

Arbeidsavklaringspenger reduseres med tilsvarende beløp når medlemmet får redusert barnepensjon etter lovens kapittel 18.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning av arbeidsavklaringspenger når mottaker samtidig har rett til andre reduserte ytelser fra folketrygden.

§ 11-25 *Forholdet til ytelser etter annen lovgivning*

Retten til arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet i annen lovgivning.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avgrensningen av folketrygdens ansvar.

§ 11-26 *Arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade*

Til den som har nedsatt arbeidsevne på grunn av skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, gis det ytelse etter dette kapitlet, men med følgende særbestemmelser:

- a) Vilåret i § 11-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Arbeidsavklaringspenger ytes ved reduksjon av arbeidsevnen ned til 30 prosent.

Ved beregning av den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom, skal arbeidsavklaringspengegrunnlaget (jf. § 11-15) ikke settes lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Dersom den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som ikke skyldes yrkesskade eller yrkessykdom,

er under 30 prosent, beregnes hele ytelsen etter annet ledd.

I kapittel 12 skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 12. Uførepensjon

Etter kapitteloverskriften i kapittel 12 skal ny innholdsfortegnelse lyde:

Bestemmelser om

- formål står i § 12-1
- vilkår for rett til uførepensjon står i §§ 12-2 til 12-7
- uførepensjon til hjemmearbeidende ektefelle står i § 12-8
- uføretidspunkt står i § 12-10
- gradering av uførepensjon står i § 12-11
- revurdering av uføregraden står i § 12-12
- beregning av uførepensjon står i § 12-13
- avkall på uførepensjon står i § 12-14
- uførepensjon til gjenlevende ektefelle står i § 12-15
- foreløpig uførepensjon står i § 12-16
- avkorting av uførepensjon for ytelse fra arbeidsgiver står i § 12-17
- uførepensjon ved yrkesskade står i § 12-18

Paragrafoverskrift til § 12-5 skal lyde:

§ 12-5 Hensiktsmessig behandling og arbeidsavklaring

§ 12-5 første ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til ytelse etter dette kapitlet at vedkommende har gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre arbeidsevnen. Med mindre åpenbare grunner tilsier at arbeidsrettede tiltak ikke er hensiktsmessige, kan ytelse etter dette kapitlet bare gis dersom vedkommende har gjennomført eller har forsøkt å gjennomføre *individuelle og hensiktsmessige arbeidsrettede tiltak* uten at inntektsevnen er bedret.

§ 12-9 oppheves.

§ 12-11 skal lyde:

§ 12-11. Gradering av uførepensjon

Det ytes *hel uførepensjon* dersom vedkommende har tapt hele sin inntektsevne/arbeidsevne, se §§ 12-7 og 12-8.

Dersom vedkommende har tapt en del av sin inntektsevne/arbeidsevne, gis det en gradert ytelse som svarer til den del av inntektsevnen/arbeidsevnen som er tapt. Uførepensjon graderes med intervaller på fem prosent.

Ved økt arbeidsinnsats med hvilende pensjonsrett kan det ytes uførepensjon med en uføregrad ned til 20 prosent.

Ektefelletillegg og barnetillegg graderes ikke etter bestemmelsene i denne paragrafen, se §§ 3-24 til 3-26.

§ 12-12 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 12-13 skal lyde:

§ 12-13 *Beregning av uførepensjon*

Uførepensjon består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller særtillegg.

Grunnpensjonen fastsettes etter bestemmelsene i § 3-2.

Tilleggspensjonen fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-8 til 3-12, 3-17, 3-18 og 3-20 til 3-22.

Særtillegget fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3.

Til uførepensjonen kan det ytes ektefelletillegg og barnetillegg etter bestemmelsene i §§ 3-24 til 3-26.

Uførepensjon til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 12-14 skal lyde:

§ 12-14 *Avkall på uførepensjon*

En *uførepensjonist* kan gi avkall på retten til pensjon dersom

- ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får graderte ytelser.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

Paragrafoverskrift til § 12-17 skal lyde:

§ 12-17 *Avkorting av uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver*

§ 12-18 skal lyde:

§ 12-18 *Uførepensjon ved yrkesskade*

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes *det uførepensjon* etter følgende særbestemmelser:

- Vilkåret i § 12-2 om minst tre års forutgående medlemskap gjelder ikke.
- Vilkåret i § 12-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.

c) Vilkåret i § 3-8 om minst tre poengår for rett til tilleggspensjon gjelder ikke.

d) Grunnpensjon og *tilleggspensjon* ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Ved yrkesskade beregnes uførepensjon etter særbestemmelsene i § 3-30.

Uførepensjon som er innvilget etter en yrkesskade før fylte 67 år, ytes ut vedkommendes levetid dersom vedkommende ikke har rett til alderspensjon fra folketrygden.

§ 13-2 andre ledd skal lyde:

- Bestemmelser om
- beregning av pensjoner ved yrkesskade står i § 3-30
 - stønad ved helsetjenester står i § 5-25
 - grunnstønad og hjelpstønad står i § 6-9
 - stønad ved gravferd står i § 7-5
 - sykepenger står i § 8-55
 - *arbeidsavklaringspenger* står i § 11-26
 - *uførepensjon* står i § 12-18
 - menerstatning ved yrkesskade står i § 13-17
 - pensjon til gjenlevende ektefelle står i § 17-12
 - barnpensjon står i § 18-11
 - alderspensjon står i § 19-11.

I § 13-11 skal paragrafoverskriften og første ledd lyde:

§ 13-11. *Deltakere i arbeidsrettede tiltak*

Medlemmer som deltar i *arbeidsrettede tiltak*, kurs eller lignende i regi av Arbeids- og velferdsetaten, i kvalifiseringsprogram i kommunal regi, eller i program i henhold til introduksjonsloven, er yrkesskadedekket. Det er et vilkår at tiltaket har yrkesopp-læring, sysselsetting eller arbeidstrening som overordnet mål.

§ 14-6 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, *stønad* ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9 eller *arbeidsavklaringspenger* etter kapittel 11, eller enten foreldrepenger eller svangerskaps-penger etter kapitlet her.

§ 15-9 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, *stønad* ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel

9, *arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11* og *svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14*.

§ 16-8 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, *arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11* og *svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14*.

§ 17-3 første ledd bokstav b skal lyde:

b) i de siste tre årene fram til dødsfallet mottok *pensjon etter denne loven*, eller

§ 17-8 fjerde ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, *arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11* og *svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14*.

§ 18-2 første ledd bokstav b skal lyde:

b) at den avdøde faren eller moren mottok *pensjon fra folketrygden* de siste tre årene fram til dødsfallet.

§ 18-7 annet ledd skal lyde:

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett *til uførepensjon* eller foreløpig uførepensjon.

I innholdsfortegnelsen til kapittel 21 oppheves 14. strekpunkt.

§ 21-8 første ledd skal lyde:

Et krav om en ytelse som gis på grunnlag av sykdom, skade eller lyte, kan avslås, og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller *arbeidsrettede tiltak*.

§ 21-10 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om at underretning om vedtak ikke behøver å gis når vedtaket gjelder stans av dagpenger *under arbeidsløshet etter kapittel 4* eller *arbeidsavklaringspenger eller tilleggstønader etter kapittel 11* av grunner som er åpenbart kjent for medlemmet, og det er gitt forhåndsorientering om at retten til ytelse bortfaller i slike tilfeller.

§ 22-8 første ledd første punktum skal lyde:

Når en forsørger har fått utbetalt ektefelle tillegg eller barnetillegg, og den forsørgede får etterbetalt

pensjon, overgangsstønad *eller arbeidsavklaringspenger*, skal etterbetalingen reduseres med et beløp som svarer til det tillegget forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom.

§ 22-10 annet ledd skal lyde:

Følgende ytelser gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver måned:

- a) sykepenger (kapittel 8)
- b) omsorgspenger ved barns sykdom (§§ 9-5 til 9-9)
- c) opplæringspenger ved kurs for et medlem med omsorg for et funksjonshemmet barn (§ 9-13)
- d) pleiepenger for pleie av barn og nære pårørende (§§ 9-10 til 9-12)
- e) *svangerskapspenger (kapittel 14)*
- f) foreldrepenger (kapittel 14)

§ 22-10 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

b) *tilleggstønader (§ 11-14)*

§ 22-10 sjuende ledd skal lyde:

Dagpenger under arbeidsløshet (kapittel 4) og *arbeidsavklaringspenger* (kapittel 11) gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver fjortende dag. Departementet gir forskrifter om utbetaling og kontroll av dagpenger under arbeidsløshet og *arbeidsavklaringspenger og tilleggstønader etter kapittel 11*.

§ 22-12 tredje ledd skal lyde:

Uførepensjon utbetales ikke for perioder hvor medlemmet har mottatt *arbeidsavklaringspenger*.

§ 22-16 annet ledd bokstav d skal lyde:

d) *uførepensjon* når inntekten overstiger den fastsatte inntektsgrensen, se § 12-12.

§ 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav e oppheves.

§ 23-3 annet ledd nr. 1 bokstavene b–d og 2 skal lyde:

Avgiften betales med:

1. Lav sats av:
 - b) overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6,
 - c) personinntekt for personer under 17 år eller over 69 år,
 - d) introduksjonsstønad beregnet etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere kapittel 3,
2. Mellomsats av
 - a) lønn og annen godtgjørelse som nevnt i skatteloven § 12-2 bokstav a,
 - b) *arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11*,

- c) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 vunnet i næring der det svares produktavgift som nevnt i § 23-5,
- d) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 vunnet ved jordbruk med binæringer og skogbruk,
- e) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 for pass og stell av barn som ikke har fylt 12 år før utgangen av inntektsåret, eller som har særlig behov for omsorg og pleie, når barnepasset skjer i barnepasserens hjem,
- f) kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven,
- g) godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i deltakerlignet selskap innen jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 25-7 første punktum skal lyde:

Dersom en lege ikke innen rimelig tid gir trygden de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre en sak om sykepenges, medisinsk rehabilitering, *arbeidsrettede tiltak eller uførepensjon*, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemme at trygden i opptil ett år ikke skal gi slike ytelser på grunnlag av erklæringer fra legen.

II

I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 14 a skal lyde:

§ 14 a Vurdering av behov for bistand for å beholde eller skaffe seg arbeid og rett til aktivitetsplan

Alle som henvender seg til kontoret, og som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov. Brukere som har behov for en mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov, har rett til å få en arbeidsevnevurdering. Brukeren skal få en skriftlig vurdering av

- a) sine muligheter for å komme i arbeid*
- b) hva slags arbeid som skal være målet*
- c) behovet for bistand for å komme i arbeid*
- d) om, og eventuelt hvor mye, arbeidsevnen er nedsett*
- e) hvilken type bistand som kan være aktuell for brukeren*

Vedtak etter første ledd kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Brukere som har fått fastslått at de har et bistandsbehov, har rett til å delta i utarbeidelsen av en konkret plan for hvordan de skal komme i arbeid (ak-

tivitetsplan). Det skal likevel ikke utarbeides aktivitetsplaner for personer som har rett til kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven kapittel 5A.

Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for at vurderingene blir gjennomført, og at aktivitetsplanene blir utarbeidet. For brukere som samtidig har krav på en individuell plan etter § 15, skal arbeids- og velferdsforvaltningen legge til rette for at aktivitetsplanen og den individuelle planen så langt som mulig blir samordnet.

Departementet kan i forskrift fastsette at visse grupper skal unntas fra retten til arbeidsevnevurderinger og nærmere regler om innholdet i arbeidsevnevurderingen.

III

I lov 13. desember 1946 nr. 21 om lov om krigspensjonering for militærpersoner gjøres følgende endringer:

§ 18 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførepensjon eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 18 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførepensjon eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 24 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder hvis en trygdet som oppbærer stønad etter loven uten rimelig grunn unnlater å etterkomme legens råd, nekter å gjennomgå *arbeidsrettede tiltak* eller gjør seg skyldig i grov skjødesløshet med hensyn til sin helse.

IV

I lov 13. desember 1946 nr. 22 om lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner gjøres følgende endringer:

§ 23 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførepensjon eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggs pensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 23 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførepensjon eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggs pensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 33 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder hvis en trygdet som oppbeholder stonad etter loven uten rimelig grunn unnlater å etterkomme legens råd, nekter å gjennomgå *arbeidsrettede tiltak* eller gjør seg skyldig i grov skjødesløshet med hensyn til sin helse.

V

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn gjøres følgende endringer:

§ 4 nr. 3 skal lyde:

3. Alderspensjon ytes til og med den kalendermåned pensjonisten fyller 67 år, eller til den kalendermåned pensjonisten får uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* etter lov om folketrygd for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 5 nr. 2 skal lyde:

2. For pensjonist som har uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* etter

lov om folketrygd for mindre enn hel uførhet eller gradert avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, bortfaller en forholdsmessig del av alderspensjonen som svarer til uføregraden eller pensjonsgraden.

§ 16 nr. 1 bokstav e skal lyde:

e) på det tidspunkt vilkårene i bokstav a–d er oppfylt, ikke får uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* fra folketrygden for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 28 nr. 2 skal lyde:

2. Den som er innvilget eller innvilges alderspensjon etter denne loven og uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* fra folketrygden eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d med virkning fra et tidspunkt før 1. januar 2001, har rett til alderspensjon etter bestemmelsene i denne loven som gjaldt før denne datoen, herunder pensjon etter satser som nevnt i nr. 1. Pensjonen ytes etter de tidligere bestemmelsene også etter at pensjonisten er fylt 67 år.

§ 29 nr. 2 skal lyde:

2. Til en pensjonist som får uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, som er mindre enn det alderspensjon etter denne loven ville utgjøre hvis han ikke hadde hatt slik ytelse fra folketrygden eller avtalefestet pensjon, gis det et overgangstillegg som tilsvarende forskjellen. Ved sammenligningen medregnes et eventuelt tillegg etter § 6 for den som var omfattet av § 1, jf § 2 i denne loven i minst 36 måneder i løpet av de siste 60 månedene før den måned pensjonen ble tatt ut (virkningstidspunktet).

VI

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 28 sjette ledd skal lyde:

Når et medlem blir tilstått *uførepensjon fra* folketrygden, skal uførepensjon fra Pensjonskassen ytes etter samme uføregrad som i folketrygden. Pensjonskassens styre kan fravike denne uføregrad når særlige grunner tilsier det.

§ 28a skal lyde:

Når et medlem er fratrudd etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir tilstått *uførepensjon etter* lov om folketrygd, har han fra samme tidspunkt rett til uførepensjon etter samme uføregrad fra Pensjonskassen svarende til oppsatt alderspensjon beregnet etter bestemmelsene i § 24 annet ledd. Den oppsatte uførepensjonen løper fram til tidspunktet for utbetaling av den oppsatte alderspensjonen.

VII

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 10 sjette ledd skal lyde:

Når et medlem har fratrudd etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir tilstått full *uførepensjon etter* lov om folketrygd, har han fra samme tidspunkt rett til uførepensjon fra pensjonsordningen svarende til oppsatt alderspensjon beregnet etter bestemmelsen i § 7 nr. 2. Hvis han tilstås gradert *uførepensjon fra* folketrygden, ytes uførepensjon etter samme uføregrad.

§ 11 sjuende ledd skal lyde:

Når et medlem blir tilstått *uførepensjon fra* folketrygden, skal uførepensjon fra pensjonsordningen ytes etter samme uføregrad som i folketrygden. Pensjonsordningens styre kan fravike denne uføregrad når særlige grunner tilsier det.

VIII

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere gjøres følgende endring:

§ 8 annet ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjon oppheves fra og med kalendermåneden etter den måned da pensjonisten fylte 67 år eller fra og med den kalendermåned da pensjonisten får rett til uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* etter loven om folketrygd for hel uførhet eller tar ut full avtalefestet pensjon som nevnt i samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

IX

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 19 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i nr. 1 og 3 gjelder tilsvarende for samordning av tjenstepensjon med uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspen-*

ger etter loven om folketrygd. Er ytelsen fra folketrygden ikke beregnet for hel uførhet, skal fradragbeløpet nedsettes forholdsmessig.

§ 20 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjon fra personskadetrygd med uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* etter loven om folketrygd. Er ytelsen fra folketrygden ikke beregnet for hel uførhet, skal fradragbeløpet nedsettes forholdsmessig.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjoner fra tjenstepensjonsordning, personskadetrygd og uførepensjon, foreløpig uførepensjon *eller arbeidsavklaringspenger* etter loven om folketrygd.

§ 23 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for særtilllegg fra folketrygden, for ventetilllegg fra folketrygden for tilleggspensjon og for den delen av *arbeidsavklaringspengene* og overgangsstonad etter *folketrygdloven kapittel 11 og 15* som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

X

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 4 første og annet ledd skal lyde:

4. Til enslig person som har rett til pensjon etter denne lov eller sykepenges etter bestemmelsene i pkt. 2, annet eller tredje ledd og som er innlagt i institusjon som omfattes av folketrygdloven § 3-27 eller § 3-29, skal det fra og med den andre kalendermåned etter den måned da forpleiningen tok til bare utbetales en så stor del av nevnte ytelse etter denne lov som sammen med de sykepenges, *arbeidsavklaringspenger*, foreløpig *uførepensjon* og den pensjon eller overgangsstonad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Til person som forsørger ektefelle eller barn skal det i tilfelle som nevnt i første ledd bare utbetales en så stor del av pensjon eller sykepenges etter denne lov, som sammen med de sykepenges, *arbeidsavklaringspenger*, foreløpig *uførepensjon* og den pensjon eller overgangsstonad som

vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp, samt pensjon etter §§ 19 og 22 i denne lov.

§ 12 nr. 3 fjerde ledd skal lyde:

Dersom den skadede har rett til foreløpig uførepensjon eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 19 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførepensjon eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For *arbeidsavklaringspenger* og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom *arbeidsavklaringspengene* eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 38 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder hvis en trygdet som oppebærer stonad etter loven uten rimelig grunn unnlater å etterkomme legens råd, nekter å *delta på arbeidsrettede tiltak* eller gjør seg skyldig i grov skjodesløshet med hensyn til sin helse.

XI

I lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) Pensjon fra ordningen må ikke kunne ytes for tidsrom hvor det ytes *arbeidsavklaringspenger*, foreløpig uførepensjon, uførepensjon eller etterlattepensjon fra folketrygden

XII

I lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. (sosialtjenesteloven) gjøres følgende endring:

§ 5A-10 første ledd skal lyde:

Kvalifiseringsstonaden reduseres i den utstrekning vedkommende har rett til dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger *eller foreldrepenger*.

XIII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-42 bokstav b skal lyde:

- b) stonad, omsorgspenger og annen utbetaling fra omsorgs- og trygdeinnretning, herunder *arbeidsavklaringspenger* etter folketrygdloven kapittel 11 og overgangsstonad etter folketrygdloven §§ 15-7, 16-7 og 17-6.

§ 5-43 første ledd bokstav d nr. 5 skal lyde:

5. *tilleggsstonader etter § 11-12*

§ 6-32 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) Minstefradrag i lønnsinntekt, jf. skatteloven § 6-31 første ledd bokstav a, c, d og annet ledd, gis med 36 prosent av summen av slik inntekt. Tilsvarende gjelder for minstefradrag i *arbeidsavklaringspenger*.

§ 6-81 annet ledd skal lyde:

(2) Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførepensjon etter folketrygdloven § 12-16 *eller* uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1.614 kroner pr. påbegynt måned. Dette gjelder ikke skattyter som samtidig mottar *arbeidsavklaringspenger* fra folketrygden.

§ 6-81 tredje ledd skal lyde:

(3) Andre skattytere enn nevnt i første og annet ledd som har mottatt foreløpig *uførepensjon eller* uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt, ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter annet ledd. Dette gjelder ikke skattyter som samtidig mottar *arbeidsavklaringspenger* fra folketrygden.

§ 12-2 bokstav c skal lyde:

- c) *arbeidsavklaringspenger* etter folketrygdloven kapittel 11 og overgangsstonad etter folketrygdloven §§ 15-7, 16-7 og 17-6.

§ 17-1 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) har rett til særfradrag etter § 6-81 første og annet ledd,

XIV

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-1 annet ledd skal lyde:

(2) Uførepensjonen begynner å løpe *12 måneder etter at inntektsevnen ble redusert.*

§ 6-4 nytt annet ledd skal lyde:

(2) *Kongen kan gi forskrift om fradrag i uførepensjonen ved utbetaling av arbeidsavklaringspenger og om beregning av slike fradrag.*

XV

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) gjøres følgende endring:

§ 12 første ledd skal lyde:

Introduksjonsstønadene reduseres i den utstrekning vedkommende har rett til dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger *eller foreldrepenger*, og retten til disse ytelsene er opparbeidet før vedkommende startet i et introduksjonsprogram. Stønadene reduseres tilsvarende for uførepensjon eller *arbeidsavklaringspenger* vedkommende mottar.

XVI

I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) gjøres følgende endring:

§ 11 oppheves.

XVII

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om lov om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.

(forsikringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endring:

§ 11-8 annet ledd skal lyde:

Medlem som er sykmeldt ved utløpet av oppsigelsesfristen, skal her anses som ufør dersom den sykdom som da var konstatert, har gitt rett til *arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon* innen ett år etter utløpet av oppsigelsesfristen.

XVIII

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-6 første ledd bokstav f skal lyde:

f) personer som i opplæringsøyemed eller *i forbindelse med arbeidsrettede tiltak* utplasseres i virksomheter uten å være arbeidstakere,

§ 4-6 første ledd skal lyde:

(1) Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeids-evne som følge av ulykke, sykdom, slitasje e.l., skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid. Arbeidstaker skal fortrinnsvis gis anledning til å fortsette i sitt vanlige arbeid, eventuelt etter særskilt tilrettelegging av arbeidet eller arbeidstiden, endringer i arbeidsutstyr, gjenomgått *arbeidsrettede tiltak* e.l.

XIX

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Endringen av folketrygdloven § 8-21 fjerde ledd første punktum i del I trer likevel i kraft straks. Departementet kan i forskrift fastsatt nærmere overgangsregler.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 4. desember 2008

Karin Andersen

leder

Eva Kristin Hansen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, datert 28. november 2008****Rettebrev til Ot.prp. nr. 4 (2008-2009) Om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)**

Jeg viser til brevet til Stortingets presidentskap fra finansministeren av 29. oktober 2008 der det gjøres oppmerksom på at det i Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget - lovendringer, er oppdagget enkelte feil som finanskomiteen anmodes om å rette opp i sin innstilling.

I Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) foreslår Finansdepartementet en endring i skatteloven § 12-2 bokstav b for å fastslå at både pensjon i og utenfor arbeidsforhold skal skattlegges som personinntekt. Tilsvarende endring er også foreslått i folketrygdloven §§ 3-15 annet ledd bokstav a og 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a. Det er ikke tatt hensyn til dette i det lovforslag som Arbeids- og inkluderingsdepartementet har fremmet i Otprp. nr. 4 (2008-2009).

Jeg anmoder om at arbeids- og sosialkomiteen i sin innstilling retter opp dette i samsvar med gjennomgangen nedenfor.

Lovforslaget, s. 96, endring i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a.

§ 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a skal lyde:

- a. pensjon *i og utenfor arbeidsforhold*, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, *engangsutbetaling* fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, *engangsutbetaling* fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet og støtte etter lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg.

